

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

**Aquesta transcripció està pendent de
verificació i correcció. Pot contenir, doncs,
errades de fidelitat i incorreccions
lingüístiques i no es pot considerar
com una publicació oficial**

Fitxer 02CEEPNA1

XV legislatura · quart període · sèrie C · número 343

**Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra
l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano**

Sessió 2, dilluns 20 d'octubre de 2025

Presidència de l'I. Sr. Andrés García Berrio

Sessió 2 de la CEEPNA

La sessió de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (CEEPNA) s'obre a ****. Presideix Andrés García Berrio, acompanyat del vicepresident, Jordi Albert i Caballero, i de la secretària, Susana Martínez Heredia. Assisteix la Mesa el lletrat Ramon Eudald Torrents Munt.

Hi són presents [Ennату Domingo i Soler](#), pel G. P. de Junts; [Montserrat Berenguer Messeguer](#), pel G. P. del Partit Popular de Catalunya; [María Elisa García Fuster](#), pel G. P. de VOX en Cataluña, i [Maria Pilar Castillejo Medina](#), pel G. P. de la Candidatura d'Unitat Popular - Defensem la Terra[membres comissió].

[Assisteix] a aquesta sessió [assistents].

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

Punt únic: Pla de treball de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano (tram. 394-00002/15). Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano. Debat i votació de la proposta.

El president

Bona tarda. Iniciem la sessió, la primera sessió de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano.

En primer lloc, bé, dir i manifestar que crec que és un pas molt positiu, i penso que és molt important i que podrem fer una gran feina.

Pla de treball de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano

394-00002/15

En aquest sentit, el primer punt de l'ordre del dia seria la votació del pla de treball de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano, que han enregistrat sis grups parlamentaris. Procediríem a la votació d'aquest, a no ser que, diguem-ne, per unanimitat o per assentiment el puguem aprovar, donat compte que els grups parlamentaris de Junts, del Partit Socialista de Catalunya, d'Esquerra Republicana de Catalunya, del Partit Popular, de la Candidatura d'Unitat Popular i del Grup Parlamentari de Comuns, que estan presents, són els mateixos grups que ho han presentat. Podem donar-ho per aprovat per assentiment? *(Pausa.)* D'acord.

Doncs quedaria aprovat el pla... *(Veus de fons.)* Ah, sí. Quedaria aprovat el pla de treball.

I em disculpen, perquè no he demanat per substitucions, si n'han d'anunciar de cara a la comissió.

Agustí Colomines i Companys

Servidor, diputat Agustí Colomines, substitueix la diputada Ennatu Domingo.

El president

D'acord. Alguna més? *(Pausa.)* No. Un cop aprovat el pla de treball, plantejaríem una modificació de l'ordre del dia per afegir les compareixences de Simón Montero, president de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya; també la

compareixença de Miguel Jiménez, representant de la Fundació Secretariat Gitano; també de Francisca Perona, representant de Veus Gitanes; compareixença també de Miguel Ángel Franconetti, representant de la Fundació Pere Closa; compareixença de Cristóbal Laso, representant de Politirrom, i compareixença d'una representació de Drom Kotar Mestipen. Tots sis estarien incorporats al pla de treball. I els plantejo si estarien d'acord en incorporar-los perquè es pugui produir la substantivació en el dia d'avui d'aquests punts del pla de treball com els següents punts de l'ordre del dia. Hi estan d'acord? Podem aprovar-ho per assentiment? *(Pausa.)* D'acord.

Llavors, aturarem un moment la sessió per incorporar els tres primers ponents. Farem dos, diguem-ne, moments de compareixences: primer n'hi compareixeran tres i després hi haurà torns dels grups, i després els altres tres.

Moltes gràcies. Ara reiniciem la sessió.

La sessió se suspèn a... i es reprèn a...

El president

Bona tarda. Reprenem la sessió.

Tal com ho hem plantejat abans, ara fa uns minuts hem aprovat el pla de treball per a la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano. Tal com ho hem dit abans, avui és un dia molt important. Pensem que aquesta comissió ha de servir per fer un pas endavant de manera clara i decidida amb la societat civil gitana per tal d'aprofundir en la conquesta de drets i de reconeixement del poble gitano a Catalunya. I, llavors, en aquest sentit, avui mateix s'ha decidit canviar l'ordre del dia per poder dur a terme les primeres compareixences d'aquest pla de treball que recentment, de manera unànime pels sis grups parlamentaris que estem avui aquí, hem acordat que es pugui realitzar.

Compareixences

357-00859/15 a 357-00861/15

Llavors, en aquest sentit tenim, tindrem una primera taula en la que es produirà la compareixença, en primer lloc, de Simón Montero, president de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya; posteriorment hi serà Miguel Jiménez, representant de la Fundació... No, Miguel Jiménez serà en la següent taula. Hi serà Cristóbal Laso, representant de Politirrom, i també en aquesta taula compareixerà Francisca Perona, representant de Veus Gitanes. Els compareixents tindran un temps de quinze minuts per a la seva intervenció; després, els grups parlamentaris, quatre, i al final tindran un altre cop els compareixents cinc minuts per tancar la seva intervenció.

Moltes gràcies. I, Simón Montero, tens la paraula.

Simón Montero Jodorovich (president de la Federació d'Associacions Gitanes)

Bona tarda a tots i a totes, *lacho dives*. President, diputats, diputades, «tios», ties, amics, director general,

fitxer 02CEEPNA2

gràcies per ser-hi aquí avui i gràcies per donar-me la paraula. Comparec avui en qualitat de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya, com la entitat més representativa de l'associacionisme gitano a Catalunya, per tal d'expressar la nostra posició i aportar la visió del conjunt del nostre poble respecte al pacte nacional contra l'antigitanisme i per a la inclusió del poble gitano.

Considerem aquesta comissió d'estudi i el futur pacte un pas històric i profundament necessari, així com una eina política de gran rellevància que suposa un reconeixement formal de les demandes llargament sostingudes pel nostre poble. Tanmateix, la seva eficàcia dependrà, en última instància, de la seva traducció en polítiques públiques concretes dotades de pressupost, amb compromisos fermes, indicadors mesurables i una voluntat clara de transformació estructural. El nostre poble ha esperat massa temps per veure reconeguts els seus drets amb dignitat i justícia, i des de la Fagic creiem que ara és el moment d'anar més enllà de les declaracions i fer realitat els canvis que durant generacions hem reclamat. Aquesta situació no és fruit de la casualitat, sinó del resultat de segles de persecució,

marginació i polítiques discriminatòries, que han contribuït a construir un imaginari col·lectiu de nosaltres basat en estereotips profundament lesius per al nostre poble.

Ens trobem davant d'una forma de racisme específica amb profundes arrels històriques que fa, evidentment, que uns àmbits tan fonamentals com la discriminació en l'accés a l'habitatge, al mercat laboral, al sistema educatiu i als serveis de salut... La criminalització recurrent del poble gitano als mitjans de comunicació i la no participació de persones gitanes en aquests i la manca de representació en totes les administracions públiques i espais de poder, així com la posada en pràctica de reconeixements institucionals que en aquesta mateixa casa s'han expressat en diverses ocasions, com, per exemple, el reconeixement de la identitat del poble gitano i el valor de la seva cultura el 2001 o la persecució i el genocidi del nostre poble el 2007, i un dels més importants, el reconeixement de la nostra cultura en l'Estatut d'autonomia... Tot aquest reconeixement no s'ha vist a la pràctica. Aquesta situació no és fruit de la casualitat, sinó del resultat de segles de persecució, marginació i polítiques discriminatòries, que han contribuït a construir un imaginari col·lectiu del nostre poble basat en estereotips profundament lesius.

En aquest context, des de la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya valorem molt positivament la creació d'aquesta comissió d'estudi per l'elaboració d'un pacte nacional contra l'antigitanisme i per a la inclusió del poble gitano, perquè en la creació d'aquesta comissió d'estudi es reconeix de manera clara i explícita l'existència d'un racisme estructural contra el poble gitano i també la necessitat urgent de combatre'l des de les institucions, comptant amb nosaltres, els gitanos i les gitanes, com a protagonistes actius en la definició de les solucions. Des de Fagig valorem molt positivament la creació d'aquesta comissió d'estudi i l'impuls d'un futur pacte nacional contra l'antigitanisme i per la inclusió del poble gitano. Considerem que la seva eventual aprovació suposaria un pas endavant històric en el reconeixement, la reparació i la garantia dels drets del nostre poble.

Aquest pacte hauria de comptar amb tres elements que considerem fonamentals. Primer, reconeixement institucional de l'antigitanisme. El reconeixement explícit per part de les institucions de l'existència de l'antigitanisme i del seu impacte estructural sobre la vida del nostre poble és un pas que no es pot menystenir. La negació o

minimització d'aquesta realitat ha estat al llarg del temps una forma més de violència institucional. Assumir que l'antigitanisme existeix i actua de manera sistemàtica i imprevisible per començar a revertir-lo amb responsabilitat i determinació.

Dos. Compromís polític amb el canvi estructural. Aquest pacte no pot limitar-se a una declaració de bones intencions; cal que es concreti en mesures efectives i ambicioses, com ara l'establiment de protocols clars i efectius per prevenir i combatre la discriminació en tots els àmbits. Aquest compromís i accions ens han de venir acompanyats de dotació pressupostària i adequada, calendari d'implementació i mecanismes de seguiment i avaluació independents.

Tres. Participació activa i vinculant del poble gitano. Un principi fonamental que ha de guiar el futur pacte és clar: res sobre nosaltres sense nosaltres. La participació activa de les entitats i de les persones gitanes en totes les fases –disseny, aplicació, seguiment i avaluació– no només és legítima, sinó necessària per garantir l'eficàcia i la coherència de qualsevol mesura. El poble gitano no pot ser concebut únicament com a destinatari de les polítiques: som i hem de ser agents de la transformació. El pacte nacional contra l'antigitanisme ha de ser un compromís col·lectiu que beneficiï el conjunt de la societat catalana, perquè una inclusió real, justa i efectiva del poble gitano és una victòria compartida que ens fa avançar com a país.

I des de la Fagic presentem dos blocs de propostes que creiem que el futur pacte hauria de recollir. El primer bloc de propostes són propostes específiques i concretes per combatre l'antigitanisme i el segon bloc són propostes per a la inclusió del poble gitano sota la premissa que no hi ha inclusió sense eliminació de l'antigitanisme.

Amb relació a les accions concretes per combatre l'antigitanisme, la Fagic proposa: u, tipificació explícita de l'antigitanisme com a delicte o agreujant en la legislació catalana, és a dir, l'antigitanisme ha d'estar reconegut expressament com a forma de discriminació i odi amb especial gravetat i incloent-lo com a agreujant en els delictes de discriminació i d'odi. També considerem que és important crear protocols específics de denúncia i actuació davant d'agressions anti gitanes amb formació especialitzada per a jutges i fiscals.

Segon, creació d'un observatori català contra l'antigitanisme, és a dir, crear una instància específica que recopili dades, estudiï i faci visible públicament totes les

manifestacions d'antigitanisme, des de la discriminació quotidiana fins als discursos d'odi i les agressions. Aquest observatori hauria de treballar en col·laboració amb entitats gitanes i experts i oferir informes anuals amb recomanacions polítiques.

Tres, formació obligatòria i contínua sobre l'antigitanisme per als funcionaris públics i cossos de seguretat. Implantar plans de formació obligatòria per a totes les persones treballadores de l'Administració pública, forces i cossos de seguretat, magistratura i agents socials. Aquesta formació hauria de ser dissenyada i impartida amb la participació directa de persones i entitats gitanes.

Quart, protocol d'actuació ràpida davant de discursos i actes públics d'odi antigitanos. En aquest sentit, la nostra proposta és desenvolupar un protocol que permeti una resposta immediata i coordinada davant dels discursos d'odi públic o mitjançant xarxes socials, amb sancions clares per als responsables. Impulsar mesures de control i sanció per a entitats o partits polítics que promoguin el discurs d'odi contra el poble gitano.

Cinquena, campanyes públiques contra l'estigmatització i contra els estereotips sobre el poble gitano. Des de Fagic creiem que és necessari elaborar campanyes específiques per desmuntar els mites que relacionen el poble gitano amb la pobresa, l'exclusió social o la criminalitat, i s'hauria de promoure la visibilització positiva del patrimoni cultural, la contribució i la diversitat del poble gitano. Un exemple d'això és l'exposició titulada «El poble gitano de Catalunya. Història i cultura», que ha organitzat el Museu d'Història de Catalunya i que està accessible fins al 2 d'agost del 2026, i que recomano a tothom anar a visitar-la.

Sisena, i per últim, des de la Fagic creiem que és imprescindible garantir el suport jurídic i psicològic per a les persones gitanes que són víctimes de l'antigitanisme. El suport legal per a la denúncia i el suport emocional de les persones gitanes víctimes de l'antigitanisme són vitals i s'han d'incloure en les mesures que reculli el futur pacte nacional contra l'antigitanisme.

Amb relació a les propostes i amb relació a la inclusió del poble gitano, la Fagic considera que s'han de desenvolupar polítiques integrals transversals amb perspectiva antiracista. Aquestes polítiques han d'abordar d'una manera conjunta educació, habitatge i ocupació, salut i participació ciutadana, incorporant una mirada

interseccional que inclogui l'antigitanisme, gènere i altres factors. A més, s'ha de garantir que totes les polítiques públiques incloguin mecanismes explícits per prevenir i erradicar qualsevol forma de discriminació antigítana. S'ha de garantir l'accés igualitari als serveis públics de qualitat. Els gitano i les gitanes hem de tenir un accés real i sense obstacles a l'educació, la salut, l'habitatge i els serveis socials, amb protocols específics que evitin discriminacions i facilitin la inclusió. Per assegurar això, s'haurien de supervisar i corregir les pràctiques discriminatòries en serveis públics a través d'un mecanisme de queixes i inspeccions transparents.

S'ha de fomentar el lideratge gitano, i especialment el lideratge de les dones gitanes en el disseny i seguiment de les polítiques. Els i les gitanes han d'arribar als espais de representació i de la presa de decisions i no ser objectes de decoració de la societat majoritària. Per aconseguir això s'ha de garantir que les entitats gitanes estiguin implicades des del principi en el disseny, execució i avaluació de qualsevol política pública que els afecti, així com crear òrgans de participació permanents amb poder real de decisió i control. L'accés a una educació de qualitat, l'accés al mercat laboral, així com a un habitatge digne no haurien de ser privilegi només d'una part de la societat; això són drets que totes les persones haurien de tenir i gaudir per a una vida de qualitat.

S'ha de combatre l'antigitanisme com una condició prèvia per a la inclusió. Des de la Fagic considerem que qualsevol mesura d'inclusió ha d'anar acompanyada d'accions explícites per combatre l'antigitanisme, des dels discursos públics fins a les pràctiques institucionals. A més, s'hauria d'establir un protocol de detecció i actuació davant de situacions de discriminació que obstaculitzin l'exclusió. Les propostes de la Fagic reforcen la idea que la inclusió efectiva és impossible sense una lluita decidida contra el gitanisme i que les dues línies d'actuació han d'anar sempre de la mà. Per tant, volem una inclusió real i justa del poble gitano a Catalunya. S'ha de tenir clar que aquesta només s'aconseguirà a través de la lluita contra l'antigitanisme.

M'agradaria finalitzar aquesta compareixença amb una reflexió profunda. El pacte nacional contra l'antigitanisme i per a la inclusió social del poble gitano no és només una eina política, és una oportunitat històrica, no només per al poble gitano, sinó per

a tota la societat catalana, perquè cada cop que s'enfronta a una forma específica de racisme no només es repara una injustícia concreta, s'enforteix la democràcia per a tothom. En aquest sentit, el pacte no hauria de quedar reduït a un document: ha de ser un full de ruta viu i compromès, amb participació activa del poble gitano, amb voluntat política real, amb recursos suficients i amb implicació ciutadana. El poble gitano ha resistit a més de sis segles de persecucions, de lleis injustes i d'estigmatització constant, però ara, en ple segle XXI, ja no n'hi ha prou amb continuar resistint. El que exigim avui és justícia, i la justícia comença amb l'escolta, però només pren forma quan es transforma l'escolta en acció.

Diputats i diputades, des de la Fagig volem expressar el nostre agraïment a aquests grups que han fet possible la creació d'aquesta comissió. Però, per fer justícia amb el poble gitano, des de Catalunya es requereix molt més: es requereix fer possible aquest pacte nacional, i això, en última instància, és a les teves mans. Us convido a preguntar-vos quin país volem a Catalunya. Si desitgem un país veritablement just, inclúsiu i democràtic per a tots i totes, llavors ja sabem quin és l'únic camí: fer realitat aquest pacte nacional contra l'antigitanisme i per a la inclusió real del poble gitano.

Moltíssimes gràcies a tots. Estic a la vostra disposició per a qualsevol pregunta.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. Ara és el... Bé, en primer lloc, si vols afegir-te a la taula, Paqui... Respecte al torn, entenc que primer aniries tu, Cristóbal? *(Veus de fons.)* Perfecte. Llavors, és el torn per a Cristóbal Laso, que compareix en representació de Politiirrom. Moltes gràcies.

Fitxer 02CEEPNA3

Cristóbal Laso Silva (representant de Politiirrom)

Nais tumé, moltes gràcies, senyores i senyors diputats, amics i companys. És per a Politiirrom un honor poder prendre avui la paraula en aquesta cambra, que és la casa de tots i totes els catalans. Comparec amb orgull, però també amb responsabilitat. Porto amb mi la veu, almenys, d'una part d'un poble que fa més de sis segles que

forma part de Catalunya, un poble que ha aportat cultura, música, llengua, valors comunitaris i una enorme capacitat de resiliència, però que, alhora, ha patit sis segles de persecucions, perjudicis i discriminacions.

No vengo aquí a pedir caridad. Los gitanos, eso de pedir –de mangar, en caló– se debe ir terminando, y más cuando estamos hablando de las migajas con las que al pueblo gitano en general se nos ha mantenido calladitos y sin molestar mucho, vamos; vengo a reclamar justicia para un pueblo, para una minoría étnica, y lo hago bajo los principios inapelables de los principios de memoria, verdad, reparación, garantías de no repetición y del reconocimiento del pueblo gitano como minoría propia de Cataluña con participación real y efectiva, es decir, participar en las tomas de decisiones como actores políticos de pleno derecho y con la responsabilidad y rendición de cuentas que «pertoquen». Ya vale, *senyores i senyors diputats*, de consejos con carácter asesor, es decir, hemos de conseguir superar la etapa de participación basada en redes clientelares.

Hoy, en Cataluña, como en toda Europa, el antigitanismo sigue siendo una forma más extendida y normalizada de racismo. Está en las aulas, donde aún encontramos segregación escolar; está en el mercado laboral, donde demasiados gitanos y gitanas ven cerradas las puertas del empleo digno; está en la vivienda, donde se perpetúan guetos y graves dificultades para acceder a una vivienda normalizada; está en los medios de comunicación, donde se nos estigmatiza y, además, sin presencia, y está también en las instituciones políticas, donde nuestra representación es, siendo generoso, absolutamente testimonial.

Malgrat ser un poble històric a Catalunya, la nostra presència als espais de decisió és gairebé inexistent, i si això no es corregeix, l'antigitanisme, per molt que es maquilli amb bones paraules, no passarà de ser un [#03.37] humiliant. Per això defensem la necessitat d'un gran pacte de país contra l'antigitanisme, un pacte que no sigui només una declaració simbòlica, sinó un compromís institucional transversal i compartit per totes les forces polítiques i els nivells de govern, un pacte que reconegui l'antigitanisme com un sistema estructural de discriminació, igual que ho són el masclisme o la LGTBIfòbia i que es proposi desmantellar-lo amb mesures valentes, mesurables i sostingudes en el temps.

El antigitanismo es un sistema estructural antigitano que funciona en silencio, pero que no es un accidente: es parte del mismo sistema. Y si queremos con verdad su eliminación hemos de ser capaces de modificar todo lo que así lo requiera para hacer que la presencia y participación del pueblo gitano en las instituciones pase de un mero accidente a una normalidad, a una obligación. En este estado de cosas diría aún más: la participación gitana no es una opción, es un derecho reconocido en el Estatut de Catalunya, pero no, desgraciadamente, ejecutado.

Hoy contamos, por poner un ejemplo, con un consejo asesor del pueblo gitano – adscrito a los supuestos planes integrales para el pueblo gitano, que no del pueblo gitano– que ha cumplido una función útil innegable, al menos en las iniciales intenciones, pero que es o debería ser transitoria. ¿Por qué? Porque es elegido por el propio Govern, porque tiene un carácter consultivo y porque carece de poder vinculante. Ah, y, para más regocijo, sin asignación presupuestaria permanente: jamás ha habido un presupuesto para los planes integrales. Dicho de otro modo, no cumple, en nuestra opinión, con el verdadero espíritu del Estatut, y, en nuestra modesta opinión, ni tan siquiera con la literalidad del articulado.

Y me explico. El 42.7 del Estatut establece que los poderes públicos deben garantizar –cuidado con las palabras: garantizar– el reconocimiento de las culturas del pueblo gitano como salvaguarda de la realidad histórica de este pueblo. Cabría preguntarse con honradez política si este mandato se ha cumplido siquiera de forma mínima. «Salvaguarda», dice el Estatut. Què diu sobre això el *Gran diccionari de la llengua catalana*? En su terminología adscrita al derecho dice: «Acció de garantir la vida cultural, en aquest cas la llibertat de les persones i els grups en què s'hi integren.» Y, finalmente, *diu*: «Garantir els béns d'algú, òbviament, béns culturals en aquest cas.»

Per això defensem la necessitat d'una llei de desenvolupament de l'article 42.7 de l'Estatut, una llei que estableixi un marc sòlid i de presència i de participació gitana com a garantia real i efectiva del compliment de l'Estatut de Catalunya. Aquesta llei, en la nostra opinió, s'hauria de fonamentar en quatre grans pilars.

En primer lloc, reconeixement polític i històric. El poble gitano ha de ser reconegut a Catalunya com una minoria històrica. Aquest reconeixement és essencial per fonamentar polítiques basades en la justícia, en la reparació i en la no repetició.

Dos, assemblea nacional del poble gitano de Catalunya. Proposem la creació d'una assemblea nacional formada per representants elegits per i entre les nostres comunitats i entitats. Aquesta assemblea hauria de definir, debatre i aprovar l'estatut d'autonomia cultural del poble gitano i convertir-se en la veu legítima del nostre poble davant les institucions del país.

Tres, estatut d'autonomia del poble gitano. No volem un institut cultural subordinat, sinó un estatut que garanteixi la protecció, promoció i transmissió de *nuestra lengua*, les nostres tradicions, la memòria i la identitat, amb finançament propi, competències reials i reconeixement legal dins de l'arquitectura institucional catalana. La participació gitana..., debe dejar de ser simbólica para convertirse en obligatoria..., vinculant i efectiva. La llei ha d'incloure, per a això, quotes de representació gitana en totes les esferes públiques: Parlament, Administració, mitjans, habitatge i ocupació de caràcter públic. El Estatut ya reconoce, aunque de forma implícita, la necesidad de nuestra participación. Lo que falta, en nuestra opinión, es voluntad política para desarrollar una ley que dé a los gitanos y gitanas de Cataluña el lugar que nos corresponde en la vida pública.

Senyores i senyors, nada sobre nosotros sin nosotros. La participación no es un gesto simbólico: es el corazón mismo de la democracia. El pueblo gitano no pide privilegios, pide igualdad real, y la igualdad solo será auténtica cuando podamos sentarnos en esta misma mesa, no como invitados, sino como actores permanentes en la construcción del país. Cataluña se honra..., quan reconeix i valora tots els seus pobles, i el poble gitano, que ha sabut resistir amb dignitat i a pesar de tot, està preparat per aportar, construir i compartir. Per això, els demanem un pacte valent, un pacte de país, però sobretot un pacte amb participació gitana real, sustentat en una llei que desenvolupi l'estatut, que ens reconegui com a minoria històrica, una assemblea nacional gitana que aprovi un estatut d'autonomia cultural i que es garanteixin quotes de representació. Només així, en la nostra opinió, podrem

derrotar l'antigitanisme i avançar cap a una Catalunya més justa, més democràtica i més humana.

Moltes gràcies, *nais tuqué*.

El president

Moltes gràcies. Ara seria el torn de Paqui Perona, en nom de Veus Gitanes, per un temps de quinze minuts. Gràcies.

Paqui Perona Cortés (representant de Veus Gitanes)

President, membres de la Mesa, diputats, diputades..., autoridades aquí presentes, tíos, tías, primos, primas, aliados, aliadas, profesionales y miembros de la sociedad civil que encontramos hoy aquí..., bona tarda a tothom, *lachi riat*.

En primer lugar, no quiero pasar mi intervención sin hablar un poco desde el corazón y desde las entrañas, y sentirme orgullosa por encontrar hoy aquí a dos personas gitanas sentados también como políticos y como representantes del Parlamento: a nuestra prima Susana y nuestro primo aquí presente. Muchas gracias, y para mí es un orgullo.

Bé, avui estic aquí com a representant i presidenta de l'associació de dones Rromane Glasura - Veus Gitanes. Primerament, m'agradaria demanar disculpes per no poder expressar-me en català amb total confiança, ja que, com tantes gitanes de la meva generació, he crescut en un barri segregat, i el català no arribava com a la resta de barris de Barcelona. Jo mateixa soc el producte d'un aïllament social lingüístic. Sent sincera, encara no m'agradaria poder..., lo que verdaderament m'agradaria es poder fer-ho en la meva llengua nativa, romanès o caló.

Sin ser pretenciosa, me gustaría hoy ser un altavoz de tantísimas mujeres gitanas activistas que han luchado y siguen luchando por los derechos de la sociedad del pueblo gitano, y en especial de las mujeres. Agradezco la oportunidad que se me da hoy. Pero no voy a centrar el discurso desde mi entidad ni desde las necesidades que creemos en la entidad mía solamente –no lo contraria a ético. Hoy no venimos solo a inaugurar una comisión: venimos a reclamar una deuda histórica. No venimos solo a que se nos escuche. Estamos cansadas de políticas simbólicas; ya no estamos dispuestas a perder el tiempo solo con discursos. Venimos a trabajar y a

haceros trabajar a vosotros, a exigir responsabilidad política para la erradicación, nada más y nada menos, del antigitanismo en Cataluña en todas sus manifestaciones.

El antigitanismo es una forma de racismo estructural

Fitxer 02CEEPNA4

que nos lleva atravesando desde siglos en nuestros propios cuerpos y territorios, pero también es resistencia, estrategias y sabiduría colectiva de un pueblo que, a pesar de todo, sigue tejiendo comunidad, dignidad y vida.

Esta comisión creemos que debe tener un objetivo claro: erradicar el racismo estructural, que nos afecta como pueblo, y así garantizar la plena ciudadanía, la igualdad y el reconocimiento institucional del pueblo gitano en la sociedad catalana. Pero hoy quiero subrayar algo más: no se puede hablar de antigitanismo sin hablar de género, porque las mujeres gitanas somos quienes sufrimos más la intersección entre el racismo, el patriarcado y la segregación. Para las gitanas, la interseccionalidad no es teoría; nos atraviesa en nuestras vidas en el día a día. Cuando hablamos de interseccionalidad no lo hacemos desde los libros, lo hacemos desde la vida cotidiana, porque no es lo mismo ser mujer que ser mujer gitana y, además, vivir pobre en barrios segregados. En nosotras, en la mayoría de los casos, la discriminación no se suma, se multiplica. Ser conscientes de que las políticas públicas generalistas, neutras, muchas veces no nos ven: nos pasan de largo. ¿Por qué? No tienen en cuenta nuestras especificidades. Las políticas implementadas desde lo genérico acaban reproduciendo desigualdad, porque no existe la universalidad ni en las mujeres ni en la sociedad.

Esta comisión tiene que mirar desde el feminismo gitano, desde las comunidades gitanas, desde una perspectiva de género interseccional. El feminismo gitano tiene que dejar de pedir permiso, emanciparse del feminismo hegemónico, no esperar a ser invitadas, abrir camino en todos los ámbitos, desde de representación política y en todos los ámbitos de la sociedad. Porque somos un feminismo que no nace de

los libros ni de las instituciones, sino de las resistencias de nuestras antepasadas, de los caminos, de los barrios, de nuestros oficios milenarios, de los mercadillos, de los hogares, de las luchas no reconocidas y del cuidado colectivo. Es fruto de nuestras comunidades, de territorios, de resistencia y de nuestra dignidad. No hay justicia de género sin justicia étnica, sin justicia social y sin justicia económica. El feminismo no es antirracismo; el feminismo, si no es antirracista, no es feminismo. Si no se reconocen las voces gitanas, sigue siendo eurocéntrico –así de claro.

Ahora es el momento de pasar del discurso a la acción. No más pactos vacíos. Hace años, el pacto de estado español dio un gran paso al reconocer el antigitanismo como forma de racismo arraigado e institucionalizado. Fue un paso importante. El antigitanismo se introdujo como delito de odio dentro del Código penal, sí, pero a día de hoy es más simbólico que realidad, y la mayoría de medidas del pacto de estado no se han convertido en políticas reales. Este mismo año, el Consejo de Ministros ha realizado una declaración institucional con motivo del seiscientos aniversario de la llegada del pueblo gitano a España: declara el año 2025 como año del pueblo gitano en España con el objetivo de reconocer y celebrar la profunda huella cultural y lingüística que el pueblo gitano ha dejado en España. Hasta ahora, mucha buena voluntad, pero sin partidas presupuestarias.

Ja n'hi ha prou –ja n'hi ha prou. Se acabó. Seguimos sin recursos, sin representación, sin reconocimiento cultural, sin estructuras permanentes gitanas; seguimos siendo los últimos de la cola, los más vulnerables, en desigualdad. La desigualdad sigue estando en todos los ámbitos. El informe de la Agencia de los Derechos Fundamentales de la Unión Europea señala que las personas gitanas españolas vivimos diez años menos, nada más y nada menos; tenemos menos esperanza de vida que la población mayoritaria española. La brecha se vincula fuertemente a la pobreza, la precariedad habitacional, la dificultad para acceder a la atención sanitaria preventiva, que genera mayores tasas de enfermedades crónicas y mortalidad infantil. La mortalidad infantil en el pueblo gitano es superior al resto de la población. Todo este conjunto provoca que la esperanza de vida sea un indicador estructural y no biológico. Yo lo llamaría «estrés de minoría», que llevamos acarreado desde siglos debido a un sistema que cada vez es más excluyente, homogeneizador y eurocéntrico. Conclusión: el antigitanismo mata. Y el género es

un factor determinante. Y por eso lo decimos con claridad: un pacto mal implementado es inválido, y sin implementación directa seguimos. Es un pacto fallido.

No queremos ser parte de otra foto institucional; queremos ser parte de una transformación real. Exigimos compromisos concretos, presupuestos garantizados, porque sin recursos no hay políticas; participación real de las mujeres gitanas en todas las fases de la elaboración del informe; indicadores interseccionales que midan resultados, no solo discursos; formación y conciencia obligatoria de antigitanismo de género; revisión de los servicios públicos para eliminar sesgos y prejuicios institucionales; que en todas las medidas se incluya la perspectiva de género interseccional de forma transversal. Y lo decimos alto: nada sobre nosotras *sin* nosotras.

Hoy comienza una oportunidad de ruptura de políticas solo simbólicas y buenas intenciones, porque el pacto catalán contra el antigitanismo no puede repetir los errores del pasado. Tiene que romper con la lógica asistencialista, debemos romper con el paternalismo, que históricamente ha tratado al pueblo gitano como objeto de políticas. Y, como sujetos políticos, queremos ser como sujetos políticos con derechos. Un pacto de estado que reconozca nuestras luchas, incorpore nuestros valores, nuestros saberes, nuestra historia, nuestra memoria colectiva, nuestras aportaciones culturales y sociales en Cataluña. Este pacto tiene que ser feminista, interseccional y transformador; debe mirar a las mujeres gitanas a la cara, como protagonistas de cambio, no como beneficiarias pasivas. Queremos políticas codiseñadas, cumplimentadas y coevaluadas con nosotros mismas.

Las mujeres gitanas no somos un colectivo vulnerable; somos un colectivo vulnerado. Estamos aquí para revertir esa vulneración, para eso nos encontramos aquí. Erradicar el antigitanismo desde una mirada feminista no debe ser un gesto simbólico: es una cuestión de justicia democrática. Mientras haya racismo, machismo y exclusión, nuestra democracia será incompleta, y mientras las mujeres gitanas sigamos invisibles en los espacios de poder, no habrá igualdad real. El reconocimiento del pueblo gitano y de las mujeres gitanas no es una concesión: es una obligación étnica, ética, legal y política, porque un estado que tolera la

discriminación estructural contra una parte de su ciudadanía no puede llamarse plenamente democrático.

Pero la elaboración de este pacto pedimos que no sea un documento bonito que se archive y ya está, sino que sea una hoja de ruta viva, con memoria, con alma y acción. Es imprescindible poner las voces de la diversidad de los gitanos y gitanas, sobre todo las más invisibles, de las bases, de los barrios segregados, como protagonistas, en el centro. Las mujeres gitanas no pedimos privilegios; exigimos igualdad, respeto y justicia, y no nos conformaremos con menos, porque somos raíz y futuro, somos las que sostienen, las que cuidan y las que lideran, somos las que han resistido siglos de exclusión y las que hoy estamos aquí para transformar la historia. Avancemos juntas y juntos, instituciones, comunidad y sociedad civil, con rigor y valentía, porque no se trata solo de erradicar el antigitanismo: se trata de construir una Cataluña verdaderamente plural y democrática.

Nais tumengue. Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies als tres. Ara sí que sí, podem dir que ha donat inici, no?, aquesta comissió de treball, amb la vostra compareixença tan complementària. Ara és el torn dels grups parlamentaris. En primer lloc, seria el torn del Grup Parlamentari de Junts per un temps de quatre minuts.

Agustí Colomines i Companys

Bé; bona tarda a tothom. Moltíssimes gràcies per les seves exposicions i la determinació que tenen, no? Deia un antisemita bastant notable, que era William Shakespeare, no?, que sabem el que som, però no sabem el que podem ser, no? I això, amb les identitats passa molt sovint, que cadascú sap exactament el que és, però difícilment és reconegut en l'espai públic d'una manera taxativa, per molts anys que faci que estiguin en un territori, en un lloc, no?, perquè aquesta falta de reconeixement normalment porta doncs a la ignorància, a la marginació, si, a més a més, això va acompanyat doncs sovint de pobresa, d'exclusió social, etcètera. Fixin-s'hi bé, vostès celebren que tinguem dos diputats d'ètnia gitana el 2025 –crec que el Parlament de Catalunya no n'havia tingut mai cap des de l'any 1980– i en el Parlament espanyol doncs el 1977 n'hi va haver un, que era el Juan de Dios Ramírez

Heredia, no?, que primer va ser d'UCD i després va ser del PSOE, però, que jo sàpiga, després això s'ha difuminat. Crec que ara n'hi ha un, però no ho sé exactament.

Bé, per què els hi dic això, no? Perquè és un camí no fàcil. I els catalans ho sabem perquè, com a catalans, dins del conjunt d'Espanya patim aquest tipus de situació de no reconeixement, etcètera, no? Per tant, moltes de les reivindicacions que vostès fan, jo els hi donaria la raó en que si ha de ser simplement teatre, no val la pena. És a dir, crear organismes que després no serveixen per a re, la veritat és que és una forma d'engany. Per tant, jo crec que el que caldria..., caldria buscar algun mecanisme real que permetés integrar les diverses identitats que té Catalunya, constitutives de Catalunya. Perquè, si ens ho mirem des d'una perspectiva històrica, doncs aquest, que és un país de frontera, que ha estat un país de frontera i ha estat un país de permanents arribades, doncs és un país que ha tingut ètnies diferents que han deixat la seva petjada més o menys, des dels musulmans, els jueus, els gitanos, etcètera, per parlar dels més pròxims d'aquí, no? Per la qual cosa vol dir que crec que no ha de ser una simple qüestió del poble gitano, per dir-ho així, sinó que ha de ser una mirada

Fitxer 02CEEPNA5

més holística, eh? Que no vol dir que perquè reconeguem la diversitat identitària intentem minimitzar la importància de cadascuna de les identitats, eh?, però que sí que doni una solució, perquè –a global, al conjunt d'identitats– ens resoluria molts problemes. Perquè l'antigitanisme és l'antijudaisme, és antisemitisme, és l'antiislamisme, és l'anti..., tots els antics haguts i per haver, que sempre són aquells que, per desconeixement, en alguns casos, per estigmatització, en d'altres, per antireligió més enllà, i per molts dels elements, diguéssim, que..., tots els estigmes, per dir-ho així, no?, que la societat té doncs ho fan molt difícil. I si, a més a més, hi posem el tema de les dones, el festival ja és total, no?

Per tant, jo celebri que s'hagi fet aquesta comissió. No pot ser només una comissió d'estudi –que sigui..., com si fos acadèmic, per dir-ho així–, sinó que ha de ser una comissió que busqui solucions pràctiques aplicables d'una manera senzilla perquè

no costi, diguem-ne, canviar les estructures que permetin encaixar això. I crec que tenim suficient flexibilitat legislativa per poder aconseguir això.

Moltíssimes gràcies.

El president

Moltes gràcies. Ara és el torn del Grup Parlamentari Esquerra Republicana. I té ara la paraula el diputat Jordi Albert.

Jordi Albert i Caballero

Bé; gràcies, president. Bé, primer de tot, content de que avui tinguem la primera sessió de la Comissió d'Estudi pel Pacte contra l'Antigitanisme i la Inclusió. De fet, avui, que vindreu totes les entitats de l'Intergrup del Poble Gitano, en certa manera també donen compliment a una reivindicació i una reclamació també que hi ha hagut històrica en el marc d'aquest intergrup. L'intergrup és un mecanisme que tenim a nivell parlamentari per poder tenir un contacte directe amb les entitats i fer participar també de les entitats per tal de que nosaltres, en la nostra acció política en el Parlament, doncs puguem també traslladar aquestes propostes. Però, certament, l'intergrup és una figura específica més de debat i de compartir que no pas d'acció, no?

I, per tant, doncs avui, amb aquesta comissió, el que cercarem els diputats i les diputades que en conformem part, juntament amb totes les persones que vindreu a comparèixer i totes les entitats que passareu per la comissió..., crec que la nostra feina és anar recollint les vostres peticions i les vostres aportacions i acabar transformant aquestes peticions i aportacions en unes conclusions que seran les que hauran d'acabar doncs amb el redactat d'aquest pacte nacional. I, per tant, aquí hem de tenir en compte totes les veus, totes les mirades. Necessitem que hi hagi una gran participació; d'aquí vuitanta-tres compareixences que hi haurà en aquesta comissió d'estudi, que ens permetran precisament tenir aquesta visió transversal de tota l'afectació, de tot l'impacte de l'antigitanisme sobre el poble gitano, i, per tant, quines són les mesures que hem d'aplicar.

I, en efecte, estic molt d'acord amb el que heu dit els tres. Els tres heu parlat de justícia –hi estic molt d'acord. Crec que nosaltres tenim una responsabilitat que

també ens omple de dignitat, que és aportar el nostre granet de sorra per tal de complir amb aquesta petició de justícia i de deute històrica cap al poble gitano al nostre país. I, per tant, nosaltres hem de fer aquesta funció. I és la nostra responsabilitat i, a més, la nostra, també, obligació moral a fer-ho amb tots vosaltres. Per tant, recollirem totes aquestes aportacions. Però, en efecte, aquestes aportacions han d'anar lligades a acció política, i aquesta acció política ha d'anar lligada al compliment pressupostari, és a dir, partides que permetin que l'acció del Govern, sigui quin sigui, doncs tingui un rumb determinat i amb unes garanties d'execució.

Heu fet referència els tres precisament a aquests mecanismes d'acció, però també d'avaluació, eh? I, per tant, no es tracta només de que tinguem un document fantàstic i molt ben redactat, sinó que es tracta de que tinguem un document que sigui palpable, que es traslladi a la realitat, i que sigui un document que sigui –ho heu dit– transformador. És a dir, a partir d'aquesta pauta, un rumb de caràcter transformador que acabi generant aquest canvi també en la societat catalana i permeti doncs aquesta garantia de cohesió social, que és el que també busquem. Busquem que la vostra mirada formi part de la mirada catalana. Formeu part de Catalunya, els vostres objectius vitals formen part del nostre país, i, per tant, des d'aquest punt de vista, construïm plegats la nostra societat. I jo ho veig en aquest sentit: com un tot on tots i totes nosaltres hi hem d'aportar.

Lògicament, cal incorporar accions positives. Quan algú parteix de tan avall només hi ha la possibilitat de reparar aquest dany, aquest mal, a partir d'accions positives, accions que els situïn en aquells espais on la pròpia societat no els ha volgut situar, no? I, per tant, necessitem incorporar mecanismes que permetin una participació més activa i legítima del poble gitano en la presa de decisions, en la participació política, en la participació social i, per tant, que ens permetin també, com a societat, doncs aquest reconeixement de la realitat del nostre país, la vostra realitat, que és tan catalana com qualsevol altra i, per tant, l'hem de treballar des d'aquest punt de vista.

Per tant, la meua pregunta per als tres –i us faria la mateixa– és: ens heu desgranat algunes de les propostes, però, si poguéssiu destacar o determinar quin seria

l'element que marcaríeu com a màxima prioritat... És a dir: «Nosaltres, de tot això que estem dient, concretem en...» I marqueu-nos una priorització, una concreció de com ho podem transformar, com podem transformar la mirada en l'àmbit educatiu, en l'àmbit de la salut; com podem combatre aquest racisme institucional, també, que hi ha, sobretot en l'accés als serveis públics; com podem combatre també aquesta mirada segregadora de la nostra societat; com podem generar pas a aquesta cohesió.

Gràcies.

El president

Gràcies. Ara és el torn del Grup Parlamentari Popular, i té la paraula la seva diputada Montse..., Montserrat... No recordo el cognom. Disculpa.

Montserrat Berenguer Messeguer

Gràcies, president. Bona tarda, en especial als compareixents –la senyora Paqui Perona, el senyor Cristóbal Laso i el senyor Simón Montero–, públic assistent, representants, també, d'entitats gitanes, diputats, diputades.

Valorem molt positivament, no?, aquest pla de treball presentat, i volem que realment això no quedi doncs en el que han dit, en aquest acte simbòlic, en aquest paper mullat, sinó que això es tradueixi en aquestes accions pràctiques i reals més enllà de les portes d'aquest palau del Parlament. Vostès han anomenat, no?, segles de discriminació, estereotips que han penetrat de forma profunda i incisiva, però també s'han transmès aquest prejudici i aquests estereotips de generació en generació. I, per tant, això significa que cal erradicar-ho, cal erradicar-ho i entrar dins de la ment de moltes persones i de molts col·lectius, i significa, això, treballar de forma continuada per a aquesta inclusió plena del poble gitano.

Jo els hi faré una sèrie de preguntes o de reflexions perquè me puguin ser contestades de forma conjunta. Han parlat de la forma de discriminació –perquè parlem de discriminació, odi, racisme– i us heu referit a una formació especialitzada adreçada a jutges i fiscals. Però creieu també que aquesta formació hauria de ser extensiva també a altres cossos, no? Per a, no sé, per exemple, cossos docents,

cossos de seguretat, treballadors de les administracions locals, autonòmiques, etcètera.

Heu parlat d'un observatori específic, no?, per treballar aquests temes, contra el tema racial antigitano. Però, per exemple, existeix aquesta Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte dins del Departament de Justícia. Entenem que ja hi ha un observatori i una oficina pròpiament adreçada. Per tant, si són víctimes del delicte, entenem que serien ja pròpiament víctimes.

I, a campanyes específiques, també heu dit que degraden o menyspreen el poble gitano. No sé si heu pensat en algun tipus de campanya, o de disseny de campanya, per combatre aquests prejudicis, aquests estereotips. I entenc jo que feu referència que hauria d'implicar tots els mitjans de comunicació existents a Catalunya i arreu de l'Estat.

Al senyor Laso li volia dir en concret..., perquè sí que estem d'acord amb algun dels punts que ha dit. Per exemple, jo, eh?, la realitat que conec a Lleida, que hi ha escoles públiques, és veritat, d'educació primària i secundària, que hi ha segregació. Ja diuen: «Les escoles dels gitanos», no? Santa Maria de Gardeny, l'Escola Cervantes, diuen, són les escoles dels gitanos. I així portem molts anys. Per tant, com fer canviar aquest fenomen estructural? És a dir, hem d'intervindre amb molts altres departaments de la Generalitat, començant, per exemple..., estem dient Departament d'Educació, és a dir, escoles que segreguen alumnat.

I el reconeixement històric, la memòria col·lectiva, vostès han dit com a pacte de país. Des de la meva formació política, entenem país Espanya, i que, per tant, Catalunya com a comunitat autònoma. Però, evidentment que Catalunya pot ser exemple, i totes les accions i pràctiques i aquest full de ruta poden ser extensibles per a la resta de poble gitano que és resident a Espanya.

La senyora Paqui Perona, que s'ha expressat fantàsticament bé en català –i amb això el nostre profund respecte també a la resta de llengües–, és molt important lo que ha dit de la perspectiva de gènere - dona gitana, però, a més a més, factor..., si li afegim dona gitana d'edat avançada amb algun tipus de discapacitat, no?, encara molt pitjor. Per tant, anem multiplicant.

I ens ha cridat l'atenció lo que ha dit: la mortalitat infantil com molt superior a la resta del poble espanyol; l'esperança de vida, que és molt inferior. I ha parlat de pressupost. Bé, és que aquí mateix ara tampoc tenim pressupost, a la Generalitat de Catalunya. Per tant, haurem de veure aquesta qüestió com avança i com es resol. Però sí que ja tenim un departament, que és Igualtat i Feminisme. Abans se deia Igualtat i Feminismes, hi havia aquesta pluralitat de la essa, no?, que era que potser recollia aquesta major essència de feminismes, però ara és Igualtat i Feminisme. Però vostès consideren que hauríem d'incloure aquesta perspectiva de dona gitana pròpiament dita dins d'aquest Departament d'Igualtat i Feminisme?

I moltes gràcies per tota la compareixença. Gràcies.

El vicepresident

Bé; gràcies, diputada Berenguer. I ara és el torn del company diputat Andrés Garcia Berrio, del Grup Parlamentari dels Comuns. Gràcies.

Andrés Garcia Berrio

Gràcies. Avui és un dia important, i ho és gràcies als nostres avantpassats, que ens han fet arribar al dia d'avui orgullosos de poder continuar lluitant pel poble gitano, pel nostre poble. I ho és, i ho vull reconèixer de manera clara. Jo crec que res del que està passant avui estaria passant sense totes les lluites que s'han produït des de la societat civil gitana des de fa molts i molts anys. Jo crec que és un reconeixement que cal dir, que cal mantenir-lo. I la veritat és que, bé, les intervencions que heu fet a mi també m'han col·locat en aquest espai, especialment la Paqui, recordant doncs la meva mare, la meva àvia i tantes i tantes dones que han fet possible que també continuem avui lluitant pels nostres drets.

Crec que heu donat un missatge molt clar, que l'hem d'agafar. És a dir, és important aquesta comissió? Sí, ho és. I jo crec que hem de treballar perquè ho vagi sent de manera progressiva més i més i perquè el pacte tingui la implicació que ha de tenir des d'un punt de vista, en aquest Parlament, de manera institucional. Però, sobretot, el que ha de suposar és un treball per transformar, per donar-li la volta a les polítiques públiques perquè realment puguin garantir i siguin eines de protecció del poble gitano de veritat. I això no és fàcil –no és fàcil–, però ho hem de fer, i es tracta d'això. I per això es crea aquesta comissió d'estudi i és el veritable repte que tenim.

Perquè no podem tenir un pacte nacional contra l'antigitanisme i per a la inclusió del poble gitano si això no es reflecteix en les discussions sobre els debats de pressupostos i les polítiques públiques que es necessiten. Llavors, jo crec que han d'anar de la mà l'un de l'altre, i el treball parlamentari que es faci hi ha d'anar totalment i ha de tenir reflex després en les polítiques del Govern, i crec que és clau en aquest sentit.

Estem també en un moment en el que sembla que costa parlar de racisme, i crec que per això encara és més important poder fer una comissió per parlar de que l'antigitanisme és una forma específica de racisme i que té efectes estructurals i que té efectes devastadors. O sigui, a més a més, estem en un moment en el que no només es tracta de que hi hagi una ona reaccionària que vol aprofundir en les discriminacions que existeixen avui en dia, sinó que hi ha una sensació en la que

Fitxer 02CEEPNA6

encara estem com potser amb el feminisme fa uns quants anys, quan tothom s'incomodava quan es parlava del masclisme, com si això no tingués a veure amb un mateix o amb les polítiques. I hem de ser capaços de que es pugui parlar de que, efectivament, calen polítiques públiques clares per dur a terme aquesta transformació. I, sí, també, evidentment, transformacions socials, culturals i en tots els aspectes de la vida.

Jo crec que tindrem molt de temps durant tota aquesta comissió d'estudi amb tots els compareixents per aprofundir-hi, però sí que vull remarcar alguna de les qüestions, també, que s'hi han plantejat. És necessari avaluar de quina manera es fa i es garanteix un reconeixement de l'estatut cultural del poble gitano i també és molt important i és clau garantir de quina manera es fa i es duu a terme la participació política del poble gitano a Catalunya de manera real i efectiva, sent part i sent protagonista de manera no conjuntural o no puntual, sinó de manera persistent i permanent. I en això ens hi juguem realment la igualtat real i efectiva.

Moltes gràcies per les vostres compareixences. I estic segur de que farem molt bona feina plegats i plegades en aquesta comissió.

Gràcies.

El vicepresident

Gràcies, diputat. I ara és el torn de la companya diputada Maria Pilar Castillejo, del Grup Parlamentari de la CUP. Endavant.

Maria Pilar Castillejo Medina

Moltes gràcies. I, en primer lloc, doncs gràcies als tres compareixents que hem tingut ara aquí. Sabeu..., bé, ara mateix acabem d'aprovar el pla de treball. Vosaltres, com a entitats més representatives, com a veus més representatives del poble gitano, doncs ens acompanyeu en aquesta sessió inicial. I, bé, també molts de nosaltres hem estat a la roda de premsa, i justament parlàvem de com era d'important també que visibilitzem això, no?, aquest inici del grup de treball, que li donem veu, que li donem forma.

Jo, després d'escoltar-vos, i també en la comissió amb la que seguim amb vosaltres, jo crec que tenim molt clar què és el que busquem, no?, amb aquest pacte nacional contra l'antigitanisme. Teniu molt clar què és el que volem, no? Que deixem de fer declaracions institucionals, que concretem quines polítiques públiques volem i que, a més a més, tinguem manera d'executar-les, amb un pressupost, amb un calendari, i que puguem avaluar el resultat d'això. És evident que tenim molt clar què és el que volem. Entenc que a aquesta comissió el que pretenem és, amb aquests onze eixos de treball que hem definit amb el pla de treball, aprofundir en tots els elements de la discriminació i veure de quina manera podem concretar tot això que tenim molt clar que volem, no? Amb idees concretes i amb accions concretes en educació, en salut, també en promoció de la llengua, no?, amb la llengua romaní, i què en sabem, no? En un moment, també, que ens adonem dels problemes que tenim amb el català, és molt important, perquè tenim aquesta consciència de que les llengües que no protegim doncs es troben en perill. I, per tant, des d'aquesta consciència clara, aquesta protecció de la llengua romaní.

I també, com molt bé heu explicat, aquest antigitanisme de gènere. Hem de ser conscients de que vivim en una societat amb un racisme estructural. El racisme forma part d'aquesta societat, com en forma part el masclisme i com en forma part també l'antigitanisme. I per poder canviar tot això ens calen processos profunds de

transformació social, perquè forma part de la nostra societat d'una manera estructural i, per tant, és molt difícil fer aquests canvis. Ho veiem, no?, amb això, quants anys portem intentant eliminar la xacra del masclisme, i no hi ha manera, no? Continua enxarxada en les nostres vides. Per tant, sabem que necessitem visibilitzar-lo, sabem que necessitem reconèixer que existeix aquest antigitanisme per poder començar-lo a canviar i sabem que necessitem processos profunds de canvi, de transformació, també del pensament de les persones. No n'hi ha prou amb polítiques que obliguin a coses; ens cal canviar les mentalitats perquè aquest antigitanisme, igual que el masclisme, doncs els puguem erradicar de la nostra societat.

Molt important per mi, eh?, aquesta visió del feminisme, que l'hem d'incorporar en tot allò que fem, perquè si no parlem de gènere, si no parlem de feminisme, igualment això hi serà, però hi serà en contra nostra. Per tant, és important que parlem de feminisme i que el tinguem sempre present. I que tinguem present que aquest pacte és necessari per al poble gitano, però és necessari per al poble català, perquè això ens farà una societat més justa i, per tant, és necessari per a tothom.

Heu explicat també com estàveu decebuts per com havia evolucionat el pacte a nivell de l'estat espanyol. M'agradaria si podeu, ara en la vostra rèplica, explicar-nos també quins aprenentatges podem treure, no?, d'aquesta decepció del pacte a nivell de l'Estat perquè aquí puguem reconduir-lo i no cometre les mateixes errades.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. Ara és el torn del Grup Parlamentari Socialistes i Units, i té la paraula la diputada Susana Martínez Heredia.

Susana Martínez Heredia

Bé; moltes gràcies, president. Diputats, diputades, director general, entitats representants del poble gitano, *tíos, tías, primos, primas*, els que també ens veuen a través del Canal Parlament, amics i amigues, *lachi tiriati*, bona tarda.

Avui és un dia per sentir-nos orgullosos i orgullosos de que la veu del poble gitano ressona amb força dins d'aquesta casa, una casa que és de tots i de totes, del

Parlament de Catalunya. I per això vull començar la intervenció agraït a les entitats gitanes el seu esforç i el seu compromís incansable, que ens ha fet possible a tots arribar fins aquí. Heu aconseguit que cada any aquesta institució celebri el 8 d'abril, el Dia Internacional del Poble Gitano, i també que existeixi l'Intergrup del Poble Gitano des de fa més d'una dècada, un espai de trobada i de treball compartit. I avui també es posa en marxa aquesta comissió. I fer-ho de la mà de les entitats és la principal garantia perquè les mesures que puguin sortir d'aquest espai puguin tenir impacte. Sabem que vosaltres porteu molts anys treballant des dels barris amb aquest objectiu d'acabar contra l'antigitanisme i que darrere de la vostra presència hi ha dècades de lluita constant, de resistència, de perseverança i, sobretot, d'esperança. I avui em sento orgullosa com a diputada socialista, perquè la igualtat és l'eix central del nostre model i projecte polític, però també emocionada com a dona gitana per la força i la dignitat del nostre poble, que mira el futur amb esperança. I avui us mereixeu, un cop més, el nostre reconeixement, el reconeixement també d'aquesta casa, del Parlament de Catalunya.

L'antigitanisme genera un impacte negatiu per al conjunt de la societat, i per això cal que aquest fet provoqui un crit unànim de la cambra que digui que ja n'hi ha prou de viure amb desigualtats. I per això creiem que aquest futur pacte ha de ser de tots i per a tothom. I no n'hi ha prou amb condemnar l'antigitanisme –ho heu expressat les tres compareixences–: cal trencar-lo, cal trencar les estructures, actuar amb polítiques públiques que garanteixin la igualtat de totes les persones de Catalunya, també dels nens que es diuen de cognom Cortés, Carmona, Heredia, Vargas, Fajardo. I per això necessitem que aquest pacte sigui fruit del diàleg, de la corresponsabilitat, de la participació directa de les entitats, amb la implicació de tots els nivells de govern i de totes les forces polítiques. Perquè la qüestió gitana no és una qüestió només per a nosaltres, sinó que és una qüestió de la democràcia, dels drets humans i de país, i aquí tots tenim la responsabilitat de contribuir a aquesta noble i urgent causa des de les nostres perspectives.

Hi ha una frase que heu dit els tres compareixents, i és: «Nada sobre nosotros sin nosotros.» I a la meua intervenció també vull dir ben alt: mai més sense el poble gitano. Perquè, al final, el que hem de treure com a conclusió de tot el que pugui sortir d'aquest espai és que estem contribuint al benefici del conjunt de la societat,

perquè la igualtat d'oportunitats fa que es potenciï, no?, i es desplegui tot el potencial de Catalunya. Per tant, estem en un moment en el que es parla molt de posar també el talent, la innovació, no?, de Catalunya per recuperar el lideratge econòmic i tot això. Sentir-vos part d'aquest projecte, d'aquesta necessitat de desplegar tot el potencial del poble gitano, que ho té i que necessitem que les institucions reforcin i donin la confiança per fer-ho realment efectiu i per protegir també els nostres drets i els nostres deures també de poder contribuir en condicions d'igualtat.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. Ara seria el torn per respondre les preguntes o a les intervencions que s'han fet. Seria pel mateix ordre que hem fet o... Cristóbal començaria? I seria per un temps de cinc minuts per a cadascú. Té la paraula el senyor Cristóbal Laso.

Cristóbal Laso Silva (representant de Politirrom)

Vale. Muchas gracias. A ver, son muchas cosas. Intentaré dar un poco..., a todos un poco de lo que se ha ido diciendo. En general, estoy plenamente de acuerdo con todo lo que se ha comentado; en general, muy de acuerdo. Es verdad que... Suele pasar, siempre ha pasado, por desgracia. Públicamente, siempre ha habido un buen diagnóstico, ¿no?, siempre ha habido un buen diagnóstico: el pueblo gitano necesita de políticas públicas, necesita una intervención, necesita... Siempre ha habido un diagnóstico. ¿Cuál es el problema? Que las políticas públicas tienden a imponerse desde arriba a abajo con una visión –ya lo decía mi compañera– paternalista o pseudopaternalista.

En todo caso, ¿cuál es el principal problema que yo creo...? Que estamos en una pantalla que el pueblo gitano ya la ha pasado hace cincuenta años. El pueblo gitano ha crecido, es mayor de edad. El pueblo gitano ha ido recuperando..., formándose. La juventud está muy formada, ¿eh?, muy formada. Es verdad que tenemos pequeños déficits a nivel de educación, pero está muy formada. Estamos preparados, la juventud gitana está preparada, la mujer gitana está preparada, ¿eh? Pero está preparada para decidir sobre sí mismo, sobre aquello que necesita decidir y que solo le pertenece al pueblo gitano decidir desde un punto de vista autónomo.

¿Qué pasa? Que, por desgracia, las estructuras en las cuales estamos no permiten esa voluntad del pueblo de poder decidir por sí mismo. Es aquello del teatro que se mencionaba aquí, ¿no? No hay mecanismos reales para que el pueblo gitano escriba su propio guion y pueda dirigir su propia obra de teatro. Somos meros actores, ¿eh?, dirigidos como marionetas.

Se hablaba de miradas, se hablaba de la identidad. El problema es que el pueblo gitano no puede pasar esa página. ¿Por qué no puede pasar esa página? Porque durante seiscientos años –se dice pronto: seiscientos años–, pero sobre todo en los últimos trescientos y pico, por norma, se ha negado... Además, legalmente, porque hay leyes que negaban la identidad del pueblo gitano. Existe todavía una pragmática real de Carlos III, en 1760, si no me equivoco, que decía: «Esos que dicen ser gitanos, que no lo son...» Es decir, no hay nada peor, no hay nada más antigitano que no tener una identidad propia, no tener reconocida esa identidad. ¿Existe algo peor que eso? Yo creo que no, ¿eh?, yo creo que no. Y eso, esa página, nos ha pasado. Y como no se pase –y como no se pase– el antigitanismo será vigente.

Por tanto, primer paso ineludible, para ser sinceros de verdad, si queremos hacer algo: hay que hacer un reconocimiento real, efectivo, de la identidad del pueblo gitano, con lo que eso conlleva. Porque, claro, no valen meras declaraciones. Hablamos de que no son paños calientes, que hablamos del valor de la ley y su aplicación –estamos en un sistema de derechos. Los gitanos también tenemos derechos, que hablaban... Pero derechos colectivos, también. Porque el derecho que se implanta, derechos individuales..., somos todos iguales ante la ley, en la ley y ante la ley. Pero, ¿y los derechos colectivos? ¿Y los derechos como pueblo, si no se nos reconoce? No avanzamos. Y es de un carácter ineludible el reconocimiento del pueblo gitano como pueblo, como minoría étnica. Si es que lo somos. ¿Por qué tienen miedo a reconocernos como pueblo y como minoría étnica? ¿Por qué? No lo sé.

Otra cuestión que también se ha dicho: el antigitanismo en las instituciones. Pues claro, si ese es el principal problema. Si ese es el principal problema, que el antigitanismo está en las estructuras de poder, está en las estructuras, en todos los niveles –en todos

Fitxer 02CEEPNA7

los niveles. Si no cambiamos las estructuras, el antigitanismo está ahí y no hay quien lo cambie, si no se cambian las estructuras.

La segregación –que se hablaba de la segregación, que seguro que Paqui también lo tocará. La segregación escolar es fruto de que la segregación habitacional ha sido imperativa. A los gitanos los han mandado a los extrarradios todos juntos, y ahí comeros lo que queráis, pero coméroslo fuera, que no se vea mucho. La escuela es la que estaba al lado. Allí iban todos, a la escuela de los gitanos. El instituto de los gitanos. El que viene de fuera: «Uy, no, que eso es el colegio de los gitanos.» Claro, todo es una cadena –todo es una cadena.

Y, por último, me quiero referir... –se ha dicho en varias intervenciones–, la mención a las políticas públicas, ¿vale? Volvemos a lo mismo, al mismo... Que está muy bien, pero es que llevamos cincuenta años de intentos frustrados de hacer políticas públicas, ¿eh?, con todos los haberes por haber. Se han efectuado que si criterios para evaluar de una manera, evaluar de la otra; el diseño de una manera, muy moderno. «Vamos a hacer esto.» El problema es que se hacen políticas públicas desde una visión que no es la correcta del pueblo gitano, porque, en primer lugar, se tiene que tener en cuenta..., tienen que nacer las políticas públicas desde el criterio del pueblo gitano, pero no con un carácter asesor. No puede ser que las políticas del pueblo gitano sigan siendo desde hace cincuenta años un carácter asesor, que el Gobierno decide quién forma parte de ese miniconsejo o quién no, cómo premian a esos miembros del consejo y cómo no. La creación de redes clientelares. Pero si ese es el mal del pueblo gitano. Nos han callado la boca durante cincuenta años a través de las redes clientelares, nos han comprado a través de las redes clientelares, ¿vale?, con céntimos, con migajas.

Bueno, pues, eso, hay que ser valientes y hay que cambiar el sistema. Hay que revertir el proceso y cambiar, hay que cambiar de una vez por todas y establecer un criterio de reconocimiento, ¿eh?, como se está haciendo en otras latitudes. Recientemente, en Brasil, se ha reconocido y hay un estatuto de autonomía del pueblo gitano en Brasil. Se tiene que reconocer el derecho de las minorías, y, para

eso, el primer paso es reconocernos como pueblo, como minoría gitana, como minoría, porque somos una minoría –somos una minoría. Tendrán que legislar con ello, y por eso aludimos muchas veces.

Y sobre el racismo, que se ha equiparado al machismo –estoy de acuerdo; no sé quién lo ha dicho, creo que ha sido Andrés–, que se equipara al machismo. Yo pediría que, si esa igualdad se efectúa –estoy de acuerdo–, igualemos los tratamientos. Si el machismo es igual que el antigitanismo, para combatirlo, si está resultando bien el tratamiento que se le está dando, hagamos el mismo tratamiento que se está haciendo al machismo, hagamos las mismas políticas a todos los niveles, ¿eh?: la introducción en las instituciones, leyes cremallera, etcétera, etcétera. Estoy de acuerdo, demos ese paso. Yo lo aplaudiré, personalmente, y Politirrom también. Vale, yo ya os dejo.

El president

Bé, moltes gràcies. Ara, Paqui Perona.

Paqui Perona Cortés (representant de Veus Gitanes)

No se trata de dar más vueltas realmente al tema –creo que todos los que estamos aquí estamos bien concienciados y lo tenemos claro–, pero sí voy a lanzar una pregunta, ¿no?, al vuelo, que yo creo que...: ¿desde qué mirada miramos, desde qué racionalidad miramos el antigitanismo? Lo solemos mirar desde la racionalidad nuestra, de personas sensibles que estamos realmente dispuestos a cambiar algo. Pero, ¿lo miramos desde la racionalidad del Estado, cómo el Estado realmente ha tratado y ha alimentado el antigitanismo durante seiscientos años? Porque esto no es realmente una semilla que se ha echado y ha crecido sola: esto son políticas que llevan seiscientos años, una tras una, bien alineadas, para que hoy día estemos aquí donde estamos.

Entonces, por lo tanto, si no se hace una mirada profunda desde qué racionalidad está creado, y entender esa racionalidad ¿eh?, entenderla y empezar a trabajarla, no vamos a conseguir nada. Porque se hacen políticas, se hacen proyectos, se hacen charlas –yo estoy acostumbrada a hacerlas–, se hacen formaciones, y las personas se van con las mismas mentalidades racistas que han entrado. No quiero generalizar, pero se suelen ir. Porque el antigitanismo hacia la comunidad gitana

está impregnado en la cultura, en el ADN de este país. Entonces, si no hacemos realmente un ejercicio de deconstrucción –deconstrucción– a todos los niveles, no podemos construir unas leyes o unas políticas realmente de antigitanismo ni antigitanismo de género desde unos cimientos dañados, que es como están realmente las políticas y el Estado en sí, cómo lo ha generado en todos los ámbitos.

Entonces, yo invitaría a que... Duele muchas veces cuando nos dicen que tenemos que desmontar nuestros privilegios, tenemos que desmontar nuestras creencias, pero es que, si no pasamos por ahí..., incluso en los propios gitanos desmontar esas autocreencias que durante seiscientos años nos han hecho creer de nosotros mismos. Empecemos por ahí, empecemos a trabajar por ahí. Si no se trabaja desde esa lógica verdaderamente que por muchas medidas que pongamos, yo creo que no llegaremos a nada.

Y luego, cuando ha dicho la compañera lo del pacto estatal... Yo es que, la verdad, lo conozco poco. Sí lo he leído a grandes rasgos. No soy nadie para entrar a hacer una crítica a grandes rasgos, pero sí decir que no tiene presupuesto. Entonces, si se ha hecho un pacto de estado sin presupuesto, indudablemente, por mucha voluntad que se tenga... Pero sí decir que es curioso que ese pacto de estado se haya creado cuando cuatro gitanos han sido diputados en las Cortes. Qué casualidad, ¿no? ¡Qué casualidad! Cuatro gitanos, cada uno de un partido diferente, político. Qué casualidad que cuando los gitanos llegamos al poder, llegamos a la estructura del poder, se empiezan a cambiar las cosas. Creo que aquí los dos gitanos que hay también habéis tenido mucho que ver. Y habéis hecho un trabajo duro y bueno. Por eso creo... Compartido con vuestros compañeros, claro está. Pero me vengo a referir que, por mucho que se quiera hacer por nosotros, hasta que nosotros no llegamos a esos espacios de poder no hay cambios.

Con eso lo dejo todo. No sé.

El president

Moltes gràcies. I ara, per tancar, seria el torn de Simón Montero.

Simón Montero Jodorovich (president de la Federació d'Associacions Gitanes)

Pues muchas gracias. Y reiterar el agradecimiento pues por poner en marcha esta comisión de estudio para un futuro pacto antigitano. A mí me gustaría hacer una reflexión, y es algo que creo que nos persigue desde los seiscientos años que entramos en... Siempre hay una tendencia a hacer política para y por los gitanos sin el pueblo gitano. Yo no me imagino diseñar el Institut Català de la Dona sin contar con las voces de las mujeres, ¿no? Es que con el pueblo gitano se atreven a todo – se atreven a todo.

¿Qué pasa con el pueblo gitano? Es una reflexión que llevamos nosotros internamente debatiendo mucho tiempo. No tenemos poder político. Sí que es cierto, como bien han dicho, pues que estamos mejor que hace muchos años atrás. Tenemos gitanos en diferentes partidos políticos que llegan hasta donde llegan, pero no tenemos un poder político. No tenemos un poder económico, o sea, no hay una multinacional gitana detrás de nosotros. Y no hay un poder social, y cuando se vota... Yo soy Simón Montero. Cuando yo reflejo mi voto... Tampoco tenemos una incidencia –aquello que dicen– en el voto el pueblo gitano.

Luego, por otra parte, hay muchos historiadores que no son gitanos que se atreven a diseñar y a describir cómo es y cómo se comporta el pueblo gitano. ¿Y sabéis lo que es lo peor de todo? Que el propio gitano se lo cree. Es que eso es lo peor. Entonces, yo, lo que, si se debe hacer alguna transformación, se debe contar y poner la voz al pueblo gitano. No se pueden hacer políticas para el pueblo gitano sin el pueblo gitano. Ya no más. Y eso es una corresponsabilidad también nuestra, del pueblo. No podemos permitirlo, no podemos seguir..., que se sigan implementando políticas a favor del pueblo gitano a espaldas del pueblo gitano. Yo creo que algo deberemos decir nosotros. Tenemos que ser autores de nuestro futuro.

Y a mí me gustaría responder a las preguntas que nos han hecho, si tengo un poco de tiempo. Por ejemplo, al diputado de Esquerra, que me dice: «¿Qué debería..., o qué medidas más directas, más cercanas...?» A ver, yo creo que no se trata de decir o determinar ahora cuál sería la acción directa, sino... Vamos a tener más de ochenta comparecencias. No podemos tomar una determinación a la ligera. Vamos a escuchar diferentes voces, diferentes maneras de..., diferentes visiones. Yo creo

que es de ahí de donde debe salir la idea o el camino a seguir para esta futura ley, es de la voz del pueblo gitano y de todos los actores que formamos parte.

A la diputada Montserrat. De lo del observatorio, yo creo que la prima Paqui ya te ha dicho... A nivel estatal –me he bajado unos apuntes que tenía por aquí–, el problema es que se han aprobado las medidas, como bien dices, pero no se ha elaborado una ruta específica que diga cómo se van a ejecutar estas medidas. De momento, el ejecutivo de España no ha diseñado ni un documento de ruta que se diga cómo van a llevar a cabo esas medidas. O sea que parece ser que sí que se adoptaron, pero está todavía aquello pendiente de implementar, ¿no? ¿Se siguen haciendo avances? Sí, pero es muy importante la voluntad política, como todo. Hay una fuerza más grande que todo –y no lo digo yo, lo dijo Einstein, ¿no?–, que no es ni la fuerza atómica: es la voluntad del ser humano. Y si tenemos la voluntad política de aplicar el cambio, yo creo que esta futura ley podría seguir adelante. Y nada más.

Cierro la intervención dando muchísimas gracias a todos. Yo espero y confío en que esta nueva etapa podemos..., que llegue a buen puerto esta ley del pacto antigitanismo. Y nosotros estaremos aquí para cualquier cosa, lo que necesitéis, a vuestra disposición.

Muchísimas gracias. Y jopre Roma!

El president

Moltes gràcies. Llavors, donaríem per finalitzades aquestes primeres tres compareixences. Aturarem un minut o dos per tal de que les següents persones compareixents puguin estar a la taula i acomiadar-nos de les actuals.

La sessió se suspèn a... i es reprèn a...

Fitxer 02CEEPNA8

El president

Bona tarda. Reprenem la sessió del dia d'avui de la Comissió d'Estudi per a l'Elaboració d'un Pacte Nacional contra l'Antigitanisme i per a la Inclusió del Poble Gitano.

Compareixences

357-00862/15 a 357-00864/15

Ara passarem a realitzar la compareixença de tres persones, segons s'ha aprovat al pla de treball. En primer lloc serà Miguel Jiménez, representant de la Fundació Secretariat Gitano; després tindrem Miguel Ángel Franconetti, representant de la Fundació Privada Pere Closa, i després tindrem la compareixença d'una representació de Drom Kotar Mestipen. Moltes gràcies.. En primer lloc té la paraula Miguel Jiménez per un temps de quinze minuts.

Miguel Jiménez Martínez (representant de la Fundació Secretariat Gitano)

Bona tarda, diputats, diputades, tiets, tietes, entitats. Bé, primer de tot, en nom de la Fundació Secretariat Gitano, volem, en primer lloc, felicitar tots els grups parlamentaris que s'han sumat a aquesta iniciativa, que permet abordar la situació del poble gitano en un pacte català contra l'antigitanisme que es planteja, entre altres objectius, analitzar i proposar polítiques públiques que afecten o poden afectar el poble gitano i abordar les diferents dimensions de l'antigitanisme.

La nostra posició de partida assenyala que és imprescindible avançar en la garantia dels drets socials i econòmics de les persones gitanes per combatre la desigualtat estructural, una desigualtat estructural que fonamentarem en dades al llarg d'aquesta compareixença. Però hem de fer-ho en paral·lel a la lluita contra la persistent i generalitzada discriminació antigitana i en el marc d'un procés de promoció de la participació de les persones gitanes en totes les esferes de la vida i de reconeixement social i institucional del poble gitano. I aquí volem recordar el reconeixement de Catalunya, el 2005, i, recentment, la reafirmació del compromís de lluita contra la discriminació i l'antigitanisme en l'aniversari dels sis-cents anys del poble gitano a Catalunya. Per tant, secundem aquest abordatge integral del poble gitano i creiem que comptem ja amb un marc polític específic que necessita també una estratègia catalana per al poble gitano i un bon pla d'acció juntament amb la imbricació i bon assemblatge del pla legislatiu i executiu.

Però, què esperem d'aquest pacte? Un pacte d'estat que, sobre la base de l'estratègia catalana, aprofundeixi en aquest enfocament integral, sumi les màximes forces polítiques representades en el Parlament en un ferm mandat polític i, d'altra

banda, que el Parlament assumeixi el seguiment de l'estratègia catalana per al poble gitano i de les polítiques públiques que han de garantir els drets del poble gitano.

Per enfocar-me en aquesta compareixença, he fet tres grans blocs: el primer és dades sobre la desigualtat estructural del poble gitano, un segon bloc de la lluita contra la discriminació i l'antigitanisme i un tercer bloc de la dimensió política del poble gitano.

Passem al primer bloc. La situació de vulnerabilització social i de desigualtat que afecta la població gitana és estructural i multidimensional. Malgrat la dificultat de no comptar amb dades desagregades per origen ètnic, podem disposar d'algunes dades a través d'estudis específics que evidencien la greu desigualtat en la població gitana. El primer, la intensitat i dimensió de la pobresa. El vuitanta-sis per cent de les persones gitanes viu per sota del llindar de la pobresa. La taxa de pobresa infantil és del vuitanta-nou per cent i el quaranta-sis per cent està en situació extremadament pobra. A més a més, malgrat la imatge generalitzada que les famílies gitanes són perceptores de prestacions socials, només el trenta-dos per cent de les llars dels gitans més pobres la perceben, la qual cosa explica l'alta incidència de la pobresa extrema en la població gitana.

Passem a l'ocupabilitat. La baixa presència que té la població gitana en el mercat laboral està marcada per la precarietat i la feble protecció, amb una taxa d'atur que arriba al cinquanta-dos per cent. I, a més, si parlem de dones gitanes, amb una taxa d'atur del seixanta per cent. De les persones que estan ocupades, les persones autònomes representen el quaranta-set per cent. Tan alta incidència del treball autònom es deu a la prevalença de la venda ambulat. No obstant això, es manté una situació de precarietat i desprotecció.

Pel que respecta a la situació educativa, només el disset per cent de la població gitana major de setze anys té completats estudis d'ESO o superiors i la taxa de fracàs escolar de l'alumnat gitano és d'un seixanta-quatre per cent,

és a dir, sis de cada deu nens i nenes gitanes no acaben l'educació secundària obligatòria. I una última dada que revela no sols la bretxa de desigualtat educativa de la comunitat gitana, sinó fins a quin punt el dret a l'educació inclusiva i de qualitat no està prou garantit per a l'alumnat gitano: el trenta-u per cent dels nens i nenes gitanes estudien en un centre educatiu segregat.

Si passem a l'habitatge, més de 2.200 famílies gitanes continuen vivint en barraques i en entorns altament degradats i segregats, i més de nou mil famílies continuen vivint en infrahabitatges sense les condicions mínimes d'habitabilitat.

Tot això configura un escenari en el qual la pobresa i l'exclusió s'han cronificat en una bona part de les famílies gitanes. És una situació estructural a la qual necessàriament cal donar resposta des de les polítiques públiques, i algunes de les propostes en aquest bloc podrien ser-ho. La nostra anàlisi respecte a l'orientació de les polítiques públiques que han de configurar-se per compensar les greus desigualtats que afecten la comunitat gitana requereix: u, un mandat polític més fort per garantir la igualtat de les persones gitanes en tots els àmbits que els afecten; dos, polítiques públiques més inclusives i que incorporin mesures adaptades i específiques per als grups vulnerabilitzats, i tres, major intensitat en les inversions i en les intervencions. Sota aquestes premisses, i en l'actual marc d'oportunitats legislatives, polítiques i de finançament, creiem que és possible produir avanços reals en la dècada vinent.

Algunes de les mesures podrien ser: una, un pla per a l'erradicació dels assentaments xabolistes d'infrahabitatge, barraquisme vertical i barris totalment segregats; dos, un pla de xoc per combatre el fracàs escolar, l'objectiu del qual sigui reduir la seva taxa a zero; un pla de xoc que inclogui mesures de reforç i orientació educativa especialitzades i adaptades a la situació de partida de cada alumna i alumne, comptant amb la implicació de les seves famílies i atenent a les seves circumstàncies socials. Programes com el PROA+, Fons Next Generation o els programes operatius del FSE+ són exemples de finançaments que podrien dur a terme aquestes polítiques públiques.

Mesures per prevenir i revertir la segregació escolar de l'alumnat gitano. Catalunya ha estat pionera amb el pacte contra la segregació escolar i el decret d'inclusió. Cal

avançar més i més ràpid, combatre la pobresa de la infància gitana en el marc d'acció de la Garantia Infantil, entenent la pobresa infantil no sols com a privació de material, sinó com a falta d'oportunitats real en l'educació i en l'accés a un habitatge digne.

Cinc, reforçar mesures adaptades de formació, capacitació i accés a l'ocupació per compte d'altri, basades en itineraris personalitzats i tenint sempre en compte la perspectiva de gènere. Aprofitar més els recursos que ofereix el FSE+, que contempla mesures específiques per a la població gitana. Protegir la venda ambulant com una activitat econòmica rendible i sostenible. Avançar en la renda garantida de ciutadania i l'ingrés mínim vital com a mecanisme per garantir ingressos suficients a les llars més desprotegides, però al mateix temps acompanyar d'oportunitats reals per garantir els drets subjectius a l'activació de les persones.

Passem al segon bloc, que és el dret a la no-discriminació i lluita contra l'antigitanisme. Des de la nostra entitat portem ja més de vint anys amb l'abordatge de la discriminació i els delictes d'odi amb motivació antigítana. Des del 2005 comencem a publicar els nostres informes anuals, en les quals documentem tots els casos de discriminació i antigitanisme atesos pels nostres equips. Les persones gitanes continuen sofrint discriminació en l'accés a l'ocupació, habitatge, educació, els béns i serveis, controls identificació policial per perfil ètnic, estigmatització en mitjans de comunicació, així com el discurs d'odi en les xarxes socials.

Els resultats de la *Segona enquesta de la Unió Europea sobre les minories i la discriminació*, publicada al 2017, llancen dades molt concloents. El cinquanta-u per cent de les persones gitanes enquestades a Espanya van afirmar haver sofert discriminació en els últims cinc anys. Malgrat això, tan sols un cinc per cent dels enquestats a Espanya van contestar haver denunciat o presentat una reclamació, la qual cosa demostra la forta infradenúncia. A l'últim estudi sobre discriminació per origen racial o ètnic, la població gitana és la que refereix les més elevades taxes de discriminació en l'accés a l'habitatge, el rebuig del veïnat, l'accés a establiments o espais públics i l'accés a béns i serveis, així com l'accés a l'ocupació. Totes aquestes situacions es produeixen en un context en el qual el discurs d'odi antigítano augmenta i es propaga a través de les xarxes socials. L'antigitanisme és el tercer motiu d'odi més reportat del total dels missatges denunciats.

I possibles recomanacions, també, en aquest blog. En primer lloc, encara no hi ha una resposta legal efectiva enfront de la discriminació més quotidiana. També hem pogut comprovar que quan es produeixen denúncies que activen processos judicials, no sempre es produeix una recerca efectiva dels fets denunciats que tingui una consideració de caràcter discriminatori.

Un altre patró molt habitual és que les persones gitanes que han sofert un cas de discriminació no denuncien el cas davant de les autoritats. Els motius poden ser molt diferents: tenen por de represàlies, creuen que la denúncia no és útil o no serà efectiva o es desanimen davant de procediments que poden ser llargs en el temps, costosos o que poden conduir a una segona victimització.

És important recalcar que a vegades la discriminació que hem detectat ha tingut el caràcter interseccional, casos en els quals, a més de l'origen ètnic de les persones, han mitjançat en la vulneració dels drets altres factors, com pot ser el gènere, ser dona.

Per tot això, esperem que l'informe del resultat del pacte incideixi en la necessitat d'adoptar les següents mesures o tingui en compte els següents elements: avançar més ràpidament en el règim sancionador i l'organisme independent de la ja aprovada llei d'igualtat de tracte. Comptem amb la incorporació en el Codi penal de l'antigitanisme. Sense oblidar que continuen pendents i aturats la llei contra el racisme, la formació en el dret antidiscriminatori i l'estatut de la víctima a tots els actors claus. La dotació de recursos suficients a totes les institucions dedicades a la lluita contra la discriminació racial o ètnica, i últim, l'establiment i la dotació suficient de recursos a programes especialitzats de suport integral a dones gitanes.

I passem a l'últim bloc, que seria la dimensió política del poble gitano. Des de la nostra entitat tenim el ferm convenciment que per aconseguir un progrés tangible en la situació social del poble gitano, així com en la igualtat de tracte efectiva i lluita contra la discriminació en la nostra societat, és indispensable que es prenguin mesures per garantir la participació efectiva de les persones gitanes en les institucions. En efecte, l'experiència del Congrés dels Diputats viscuda en la legislatura passada i l'actual Catalunya són una prova molt clara que quan les persones gitanes tenen oportunitat de participar en les institucions s'impulsen d'una

manera molt més decidida i efectiva mesures per millorar les condicions de la vida gitana.

Quan parlem de dimensió política del poble gitano ens referim a la participació efectiva i organitzada de les organitzacions representatives de la societat civil gitana, al reconeixement institucional del poble gitano com un actor social i a la protecció i promoció de la cultura i la identitat gitanes, així com al dret a la veritat, justícia i reparació per a la història de l'antigitanisme.

Creiem que aquest pacte pot tenir un paper decisiu perquè es prenguin mesures reforçant el marc estratègic de la Unió Europea i, a més a més, tenint en compte l'estratègia catalana del poble gitano. U, mesures per garantir la participació efectiva en la comunitat gitana, com, per exemple, la participació en els òrgans consultius del poble gitano per a la defensa dels seus interessos en els processos de disseny, programació, supervisió i avaluació de les polítiques que l'afectin; dotació de recursos suficients i adequats; capacitació efectiva per a la participació. Dos, mesures de promoció de la identitat i cultura gitana: la creació d'organismes que protegeixin i promoguin la cultura gitana, així com l'enfortiment de les ja existents. I mesures de justícia transaccional, que són dret a la justícia, veritat i reparació per violacions històriques de drets humans.

I, ja per concloure, considerem molt rellevant per tal que no quedi en paper mullat que aquest pla contempli les tres pes: un pacte, un pla d'acció i un pressupost. No podem perdre aquesta oportunitat que tenim com a país per construir una Catalunya per a tothom.

Nais tuqué, moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. Ara és el torn de Miguel Ángel Franconetti, representant de la Fundació Privada Pere Closa.

Miguel Ángel Franconetti Andrade (representant de la Fundació Pere Closa)

Bona tarda, oncles, cosins, cosines, diputats, diputades, president, companys de taula. Bé, estem aquí davant d'una comissió d'estudi del pacte contra l'antigitanisme que ha de ser, ha d'esdevenir el full de ruta revisable en indicadors i en un fet molt

significatiu: que ha de ser representativa per a tots els gitanos i gitanes de Catalunya. Si no...

Per tant, nosaltres, com a entitat que porta més de vint-i-set anys a Catalunya treballant per la millora de la formació i la promoció de gitanos a Catalunya –ho reitero–, podríem parlar de la situació educativa de l'alumnat gitano, els reptes, dades i polítiques per a la justícia social, però és que, quan he començat a escoltar els anteriors ponents, companys i companyes, crec que no hi ha fet més antigitano que tenir o mantenir més de 440 escoles segregades a Catalunya, on més del vuitanta per cent d'alumnes és gitano. Per tant, considerem que podem parlar, interpel·lar com a societat que la situació educativa de l'alumnat gitano és una situació marcada per desigualtats estructurals, discriminacions persistents i una invisibilització històrica, tot i estar a l'any que es commemoren els sis-cents anys de l'arribada del poble gitano a la península Ibèrica, per tant, a Catalunya. Per tant, si abans parlaven de quins són els eixos, el primer eix seria poder treballar, no per desmuntar les escoles on estan els nostres infants, sinó treballar perquè aquesta segregació no sigui una constant en el fet que comporta l'antigitanisme, sinó que sigui una oportunitat de treball conjunt entre tots els agents socioeducatius que hi estan implicats.

Els indicadors de pobresa els ha dit el Miguel, i de continuïtat educativa també, el meu company, no? Estem davant de que sis de cada deu infants, adolescents gitanos fracassen en aquest sistema educatiu. No hi ha cosa més antigitana que nens i nenes no tinguin accés a estudis postobligatoris, un accés al mercat laboral, un accés a l'habitatge, a una qualitat de la seva vida pel simple fet d'haver estat escolaritzats en una escola segregada. Per tant, si ha dit el Miguel que més del vuitanta per cent de les famílies gitanes viuen en situació de vulnerabilitat econòmica, amb dificultats d'accés a l'habitatge, a la salut i, evidentment, a l'educació, hem de poder parlar que aquest context impacta directament en els indicadors [#13.10] educatiu. Per tant, nosaltres tornem a poder parlar de la iniquitat que existeix. Segon eix vertebrador d'aquest pacte o d'aquesta comissió seria poder treballar per augmentar aquesta equitat.

Molts joves gitanos abandonen el sistema educatiu abans del setze i només una minoria accedeix a l'educació superior. Miguel ha passat una miqueta de *sos/ayo* per aquest fet, però si no haguessin estat acompanyats ell, la Susana o d'altres, doncs no tindríem joves en una situació d'estudis postobligatoris. Per tant, hem de poder passar a fer polítiques públiques clares, amb pressupostos, amb accions concretes, que puguin acompanyar els nostres joves a poder tenir també una educació postobligatòria, de qualitat i en igualtat de condicions. Això què vol dir? Equitat. No tothom pot accedir de la mateixa manera a la universitat. Per tant, estem parlant d'ajuts, recolzaments, mentories per poder exercir aquest dret.

Podem dir que hi ha causes d'aquesta situació? És multifactorial. Però si parlem de la segregació escolar, hauríem de parlar també de la segregació urbanística –que abans en parlaven–, de la vulneració del dret a l'accés a l'habitatge, al món laboral, l'accés al món laboral. Per tant, nosaltres considerem que el viure en barris perifèrics, també en una situació cronificada,

Fitxer 02CEEPNA10

també és un acte d'antigitanisme. L'accés dels nostres joves, del nostre jovent, a l'habitatge, malauradament, tot i que fa quatre dies es plantejava aquí en el Parlament la construcció d'ics, en no sé quant de temps, habitatges, quin seria el percentatge, tenint en compte que nosaltres vivim en barris segregats, de possibilitats d'accedir a un habitatge digne. A això li sumem que tenim una manca de reconeixement que genera desconexió, baixa autoestima, una sensació de no pertinença i una manca de referents. Ha dit el Miguel que hem de poder apostar per ensenyar a participar d'alguna manera. Avui estem participant-hi, però ens ha costat més de vint-i-cinc anys arribar fins aquí. Hem fet un treball, els nostres oncles han fet un treball, i avui tenim l'oportunitat de poder recuperar aquest treball. Quan tu has dit la teva àvia, la teva mare, no? Doncs això. Hem de poder treballar pels nostres fills i pels fills i les filles dels nostres fills i filles, perquè si no ells tindran menys confiança i segurament, si no treballem, menys suport.

Impulsar un pacte contra l'antigitanisme pensem que ha de reconèixer, en primer lloc, com ho ha fet aquest Parlament amb relació a la segregació educativa, amb

relació a la pobresa, amb relació al lleure, amb relació a drets i deures fonamentals, ha de poder reconèixer que la societat catalana és antigítana. Ho sento, ho haig de poder dir. I ho dic perquè, per exemple, un exemple molt... Nosaltres no podem entrar a una escola i demanar que volem celebrar un acte tan simbòlic com és el dia 8 d'abril, perquè hi ha un decret, que se'n diu autonomia de centre, i un director o directora ens nega, per dir-ho d'alguna manera, aquesta possibilitat. I hi ha un decret, que se'n diu autonomia de centre, quan tenim un decret d'inclusió, tenim un pacte contra la segregació, tenim un pla integral i avui tenim una comissió d'estudi per a un pacte contra l'antigitanisme. I jo espero que aquests directors i directores que estan nomenats pel Departament d'Educació i Formació Professional d'alguna manera no puguin estar sota l'aixopluc d'aquest decret d'autonomia de centre per negar-nos la possibilitat de poder ensenyar als nostres infants i adolescents la seva cultura dins del currículum.

Em sobren molts minuts, i com que em sobren molts minuts, l'última cosa que diré es que, com a entitat que treballa per l'educació i la formació dels infants a Catalunya, considerem que hem d'anar tots junts com a societat cap a una educació transformadora. Hem de formar el professorat en interculturalitat i antiracisme, i específicament en antigitanisme, que no és lo mateix, i això s'ha de posar sobre la taula. Hi ha moltes càpsules formatives, moltes entitats que anem a claustres a formar professorat sobre antigitanisme, però, malauradament –malauradament–, si parlem de matemàtiques, tenim la fórmula per fusionar un àtom, però no tenim la fórmula per desmuntar el prejudici o l'estereotip d'un professor o professora d'aquest sistema educatiu que es denomina inclusiu. Hem de poder, no incorporar, perquè tenim un decret, tenim una llei que ja ens diu que la cultura gitana ha d'estar present en el currículum. Aquesta Comissió d'Estudi per un Pacte Antigitanisme ha de poder concloure que ha d'estar dins del currículum i dins de la vida de centre la cultura gitana. Hem de poder garantir la presència de referents gitanos en l'àmbit educatiu.

A mi m'agradaria que si nosaltres..., un dels nostres pilars, un dels nostres valors com a cultura són els nostres majors, els nostres grans, que els nostres grans també puguin esdevenir referents positius de cara a l'educació dels infants i adolescents, però també ho puguin ser els joves que arriben a una carrera universitària i que han patit, o que han gaudit, en positiu, del seu procés formatiu i d'una situació de millora

de la seva qualitat de vida. És important fer més permeable el sistema educatiu als nostres referents, als nostres grans i als nostres joves.

Hem de promoure la continuïtat educativa. I aquí, malauradament, fa uns dies teníem reunió amb un grapat de joves que deien: «Se'ns han caigut els ajuts. I, a més, si venim d'escoles que no assoleixen un nivell, si el ministeri ens dona una beca i no arriben a assolir els continguts i abandonem, hem de tornar aquests diners. Què fem, Miguel?» Y yo les digo: «Pues no gastaros el dinero, porque tenéis un problema.» Perquè, a més a més, si aquests diners arriben a una casa en una situació d'extrema pobresa, aquests diners serveixen no només per garantir els materials d'aquest jove, que pot ser el primer o la primera d'una família..., però s'han emprat en altres coses. I es torna a culpabilitzar la comunitat gitana, el poble gitano o el jove gitano de la situació de partida, que és que no té el nivell per poder mantenir-se en el sistema educatiu postobligatori. *Otro día*, quan tinguem l'oportunitat de fer la compareixença amb més amplitud sobre el sistema educatiu i sobre les necessitats del poble gitano en la seva educació, ampliarem aquestes dades.

I, com a última cosa, no només per les beques, l'orientació i el suport emocional, que és molt important, a mi m'agradaria dir que hem d'escoltar les famílies gitanes i construir les famílies gitanes dins del sistema educatiu i construir ponts de confiança. *Nuestro bien máspreciado*, el nostre bé més apreciat són els nostres infants. Per tant, una de les coses que hem de poder treballar també és la formació del docent, el context cultural en el qual intervindran, perquè, si no, tornem al punt de partida, a generar un estereotip d'un prejudici amb relació a la cura dels nostres infants.

Com a conclusió. Evidentment, el Miguel ha dit que aquestes polítiques poden ser sufragades amb diferents fons de finançament: Fons Social Europeu, Next Generation, Garantia Infantil. I saps què passa, Miguel? Que, moltes vegades, quan ens veu a la premsa que es tornen diners d'aquests plans, que tenen una especificitat concreta, molt concreta, per a la comunitat gitana, no ho entenem. Quan nosaltres tenim la universalització del zero-tres; garantida una beca i ajuts a estudis postobligatoris, després de l'ESO; programes d'orientació i mentoria de dotze a divuit; extraescolars; dret al lleure; reforç socioeducatiu, que són els PROA. Després tenim polítiques efectives de segones oportunitats per millorar l'accés a la transició

escola-treball, i tenim, o gairebé, al setanta-cinc per cent la gratuïtat del menjador. No entenem, després de veure tota aquesta llista de programes d'àmbit europeu, com la Generalitat torna diners, quan nosaltres som la minoria ètnica més gran –no de Catalunya ni de l'Estat espanyol, sinó d'Europa– i que estem treballant en quatre nivells de concreció –Europa, Estat, Catalunya i, per exemple, Barcelona– i es tornin diners que van adreçats a la millora de la inclusió de la població gitana.

Per tant, necessitem que l'educació sigui entesa com una eina d'alliberament, no de reproducció de desigualtats. Si volem una Catalunya inclusiva, lliure d'antigitanisme, hem de garantir que cap infant, sigui gitano o no –però, en aquest cas, que sigui gitano–, no quedi enrere. I això comença per reconèixer les injustícies, en primer lloc, trencar els silencis i actuar amb coratge.

Moltes gràcies. ¡Opre Roma! Nais tuqué.

El president

Moltes gràcies. I ara és el torn de la senyora María Paz Anderson Madariaga, representant de Drom Kotar Mestipen.

María Paz Anderson Madariaga (representant de Drom Kotar Mestipen)

Bona tarda, diputats, diputades, membres de l'Intergrup del Poble Gitano, companys i companyes. Avui parlo en nom de l'associació gitana de dones Drom Kotar Mestipen, una entitat nascuda el 1999 i formada per dones gitanes i no gitanes de diferents perfils que treballem per la igualtat i l'oportunitat, la participació i el reconeixement del poble gitano. Durant aquests vint-i-cinc anys ha impulsat projectes educatius comunitaris feministes amb un objectiu clar: que cap nena, cap dona i cap família gitana quedi enrere. La nostra força neix del diàleg entre generacions de dones gitanes, de les trobades anuals d'estudiants gitanes, que enguany ja vam celebrar la seva vint-i-cinquena edició, de l'organització de dos congressos internacionals de dones gitanes, donant veu a més de 350 dones en cada congrés, i de la col·laboració constant amb famílies, professorat, universitat i administracions.

Durant aquest camí hem rebut reconeixements com la placa Francesc Macià, el Premi 8 de març i el premi Grundtvig Gold Award, de la Comissió Europea. Som un

referent d'entitat gitana de dones a nivell europeu. Però el més important no són aquests premis, sinó els canvis reals que hem contribuït a impulsar: més joves gitanes a l'educació secundària i universitària, més dones gitanes formant-se, liderant i representant la seva comunitat, més diàleg i més reconeixement de les institucions públiques. Des de Drom Kotar Mestipen hem creat espais on les dones gitanes analitzen, proposen i transformen. Les nostres propostes s'han recollit en diversos informes i projectes europeus, com l'Includ-ed i el Dialògic Science, que han demostrat que la participació de les famílies i la comunitat millora els resultats educatius i redueix les desigualtats socials. A les escoles on s'han implementat les actuacions educatives d'èxit a partir del diàleg igualitari, com són els grups interactius i la formació de familiars, s'ha reduït l'absentisme i s'han millorat els resultats acadèmics i s'ha reforçat el sentiment de pertinença. Aquests exemples, com són l'Institut Escola Mediterrani, de Tarragona, o l'Escola Joaquim Ruyra, de l'Hospitalet, mostren que l'èxit educatiu de l'estudiantat gitano és possible quan hi ha altes expectatives, diàleg i qualitat educativa per a tothom.

Tot i aquests avenços, les desigualtats persisteixen. Segons les dades recents, que van compartir ara els nostres companys, un percentatge altíssim dels joves gitans i gitanes deixen les escoles abans d'acabar l'ESO, molts més estudiants en escoles i aules segregades. Això vol dir que el sistema educatiu encara reproduceix desigualtats i que antigitanisme, tant el visible com l'institucional, continua sent un obstacle diari. L'antigitanisme a l'educació no és només una qüestió de prejudicis, és també una qüestió estructural, que es manifesta amb baixes expectatives del professorat cap a l'alumnat gitano, segregació, currículums excloents i manca de confiança i comunicació entre les famílies i les escoles.

Des de la nostra experiència de treball amb escoles i famílies, proposem que aquest pacte incorpori accions concretes, com erradicar la segregació, assegurant l'educació de qualitat a totes les escoles; fomentar altes expectatives cap a tot l'alumnat sense adaptacions limitants; formació obligatòria del professorat sobre diversitat i antigitanisme; incorporar la història i la cultura del poble gitano al currículum, a més, amb beques i estudis específics irregulars per facilitar la conciliació i l'assoliment de les titulacions; promoure les escoles com a centres de comunitat d'aprenentatge; garantir informació accessible sobre les beques, els

itineraris i els recursos educatius en totes les famílies gitanes; mantenir les accions afirmatives a la formació postobligatòria i universitària; més referents gitanos als equips docents, fent efectiva la flexibilització dels criteris d'accés a la funció pública per fer acció afirmativa i que cap persona gitana titulada es quedi sense opcions de treballar a un centre educatiu o una altra administració en nom de l'article 6.1 de la Llei 19/2020, d'igualtat de tracte i no-discriminació; suport a les famílies per participar en les AFA i en els espais de decisió; recursos de reforç fora de l'horari lectiu per a l'alumnat amb més dificultat, a més de donar formació específica a les persones treballadores de l'Administració que estan a l'atenció de persones i que s'asseguri efectivament el tracte des del respecte.

Parlar d'educació també és parlar d'igualtat. Les dones gitanes han estat protagonistes del canvi dins i fora de la comunitat; han trencat el silenci, els estereotips i les barreres que durant segles les han invisibilitzat.

Fitxer 02CEEPNA11

En el marc d'aquest pacte, també demanem reconeixement explícit del paper de les dones gitanes, suport estable a les entitats gitanes de dones, més programes de formació i ocupació amb titulació oficial per a les dones que venen d'itineraris no lineals, accions de sensibilització sobre les aportacions de les dones gitanes i participació efectiva a la presa de decisions públiques.

La llei d'igualtat de tracte i la menció a la cultura gitana en l'article 42 de l'Estatut de Catalunya es marquen un camí: el reconeixement del poble gitano com a part viva de la societat catalana, però aquest reconeixement només serà real si es tradueix en polítiques públiques amb recursos, seguiment i compromís institucional. El pacte contra l'antigitanisme pot ser una oportunitat històrica per construir una educació inclusiva, feminista i comunitària, per avançar cap a la igualtat real i per assegurar que les properes generacions de nenes i nens gitanos no hagin de lluitar pels drets que avui encara reivindicuem.

A la nostra entitat sabem que quan una dona gitana obre una porta darrere seu avancen molt més; aquest és el nostre compromís i la nostra esperança. Continuarem treballant perquè la veu de les dones gitanes sigui escoltada, perquè

l'educació sigui font d'igualtat i perquè el poble gitano tingui finalment el lloc que li correspon dins de la història compartida a Catalunya.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. Ara és el torn dels grups parlamentaris. En primer lloc té la paraula el diputat Agustí Colomines pel Grup Parlamentari de Junts.

Agustí Colomines i Companys

Hola, bona tarda. La veritat és que el primer que vull expressar és que em sap greu no ser el titular d'aquesta comissió, eh? –perquè ho és una altra diputada i jo no podré continuar–, perquè la veritat és que escoltant-los em faig moltíssimes preguntes, no? Ara mateix li acabo de preguntar i m'acaba de respondre el director, l'antic director del CEO, del Centre d'Estudis d'Opinió, doncs per saber exactament si el CEO creua les dades de l'autoidentificació ètnica de les persones amb Educació, Serveis Socials, etcètera, no? I la resposta és no –no. Bé, doncs comencem per aquí, comencem per una cosa tan pràctica com aquesta: que el CEO depèn del Parlament de Catalunya, no depèn del Govern, el CEO depèn del Parlament de Catalunya.

Per tant, comencem per que el Parlament de Catalunya li demani al CEO que en els baròmetres d'opinió pública comenci a fer una radiografia més clara de en quina situació ens trobem, primera, perquè és una fórmula per desfer *bulos*; segona, perquè és una fórmula per conèixer la realitat concreta, i tercera, perquè això ens permet fer accions *a posteriori*. És a dir, jo prefereixo això que cap pacte. És a dir, abans de fer un pacte de re, prefereixo que comencem pel principi, per construir, no?, un relat. Nosaltres, com a Junts per Catalunya, estem pel dret a decidir del poble gitano, perquè, evidentment, estem pel dret a decidir del poble català, no? Per tant, com que vostès són catalans, a més a més de gitanos, no?, doncs el que creiem és que hem de reivindicar això i ho hem d'incorporar en els programes polítics. El pitjor és, també en política, actuar segregadament; és el pitjor, perquè si ja passa això en l'ambient social, doncs imagini's a nivell polític, no? Per tant, no es tracta de crear un partit gitano, per entendre'ns, sinó que es tracta d'entrar en la política institucional d'una manera clara, no?

Els explicaré una anècdota, que no és que em resulti molt agradable, però perquè ens entenguem del que vull dir-li. Recordo que quan jo era estudiant i era..., vaig entrar a la facultat com a becari. Tenia un salari molt baix, no?, i vaig poder accedir a una «vivenda» de protecció oficial, no?, perquè els universitaris són pobres a Catalunya, eh?, hi han nivells baixos. I jo, com que vivia en un..., ens van expropiar allà al Fòrum, per dir-ho així, quan vam fer tot el rotllo de les cultures i tot això. I aleshores allà hi havia una comunitat gitana molt important. I ens van, diguéssim, expropiar a molta gent i ens van recol·locar a diferents llocs –al carrer del Taulat, etcètera, no? Càrrec de l'ajuntament: «No vagis aquí que està ple de gitanos.» Ajuntament socialista, eh?: «No vagis aquí que està ple de gitanos.» Després, la mateixa persona que em va dir això va ocupar un càrrec encara més alt dins del Govern de la Generalitat.

Per tant, la discriminació no té ideologia a vegades; la discriminació és una cosa molt més profunda que les ideologies. I jo crec que el que hem d'aconseguir d'una manera clara és trencar els estigmes, i això no és precisament la cosa més fàcil. Perquè, fixi-s'hi vostè mateix com..., vull dir, quan parlava dels nens, fixi-s'hi que la cosa pitjor sempre és la segregació. A Sud-àfrica la segregació no és perquè els negres no poguessin anar a l'escola: és que els negres estaven segregats en bantús. I, per tant, els bantús... Tu podies ser negre dins un bantú, d'acord?, i anar a l'escola dins un bantú, però no intentis saltar el bantú, perquè aleshores, aquí, aquesta línia ja no la pots creuar. Creuar aquesta línia que t'impedeix ser una persona, diguem-ne, normal, ser un ciutadà normal, és una cosa difícilíssima.

Jo el que els hi vull traslladar en nom del meu grup i la titular, diguéssim, d'Ennatu Domingo, la diputada Ennatu Domingo, i jo mateix, que em dedico a migració i a altres, diguéssim, aspectes..., tindran amb nosaltres sempre, no?, la possibilitat del diàleg i la possibilitat d'intentar arribar a uns acords que siguin reals. O sigui...

El president

Diputat, hem d'anar acabant.

Agustí Colomines i Companys

...ho he dit abans i ho torno a repetir ara: nosaltres, pactes per al teatre, no val la pena –no val la pena. Nosaltres ho diem perquè estem acostumats al pacte del teatre també.

El president

Gràcies. Ara és el torn del Grup Parlamentari Esquerra Republicana de Catalunya.

Jordi Albert i Caballero

Gràcies, president. Bé, gràcies als tres per la vostra compareixença. Bé, per a la majoria dels diputats i les diputades que formem part d'aquesta comissió res del que heu explicat, malauradament, és nou. És a dir, fa molt de temps que ho anem parlant, però el problema continua existint, no? I, per tant, aquest és, igual que deia anteriorment, no?, la... Abans li deia a la Paqui Perona: quan parles colpeges el cor. Però alhora per nosaltres és difícil reconèixer la incapacitat manifesta que hem tingut fins ara per poder resoldre i evitar que puguem tornar a dir aquestes paraules en el sentit en que les dius, no?, i, per tant, que puguem fer un discurs que sigui totalment diferent i des de l'optimisme i des de l'esperança, no?, i des de la perspectiva de millora. Crec que nosaltres tenim aquesta obligació en aquesta comissió.

És a dir, crec que és una oportunitat que hem d'aprofitar, i l'aprofitarem. I, per tant, doncs en totes les compareixences que hi hagi jo sempre també els hi demanaré que també prioritzin una mesura, no pas perquè sigui la mesura a incorporar, sinó perquè també ens dona el reflex, no?, de quin és el marc i des de quina mirada s'aborda el problema. Per nosaltres és molt important saber des de quina mirada s'aborda el problema. Perquè, en efecte, nosaltres tenim un biaix en la nostra mirada i, per tant, cal que el rectifiquem, no?, i la manera de rectificar-lo serà sempre a partir de les vostres veus i de que vosaltres ens expresseu de quina manera hem d'abordar el problema. I nosaltres, al final, hem de vehicular aquesta voluntat, i per això estem aquí en tant que representants vostres, també, en aquest Parlament. Per tant, us reitero la mateixa, no?: per on començaríem? Quina seria la prioritització de totes les mesures que heu presentat i que n'hem pres nota i que per nosaltres és molt rellevant.

Jo em quedo amb una paraula en majúscules que ha dit l'amic i company Miguel Ángel Franconetti, que ha estat l'«equitat», no? En efecte, l'equitat crec que és un

dels elements primordials. I aleshores hem de combatre un altre dels grans debats, que és l'equitat respecte a la posició de la singularitat, no? És a dir, a vegades es confon l'equitat, en tant que justícia, amb prendre mesures que són favorables per a uns i no ho són per a d'altres que es consideren en la mateixa situació, no? I, per tant, això acaba generant un debat que ens porta a l'immobilisme polític: com que no podem resoldre o no podem aportar una solució per a tots els que se senten igual, doncs aleshores no fem res, i la desigualtat i la discriminació perduren, no? Jo crec que hem de tenir valentia política en aquest sentit i plantejar mesures que estiguin fonamentades en l'equitat i que permetin trencar, no?, aquest cercle viciós de l'immobilisme, perquè hi poden haver uns altres que ens poden demanar el mateix. Crec que no existeix, això, que això no existeix. No existeix aquesta suposada igualtat, no? Jo crec que si no movem les rodes, si no fem girar la roda, no ens mourem mai, i, per tant, l'hem de fer girar, i aquesta comissió ha de fer girar la roda. L'equitat és imprescindible i, per tant, doncs ha de ser, crec, des del nostre punt de vista, un element troncal que hem d'incorporar en el marc d'aquesta comissió.

Però, d'altra banda, també, i sobretot en l'àmbit educatiu, heu parlat d'elements que per nosaltres són també molt rellevants, i que teniu tota la raó. Jo, que soc docent i, per tant, vinc de les aules, aquestes injustícies que heu manifestat les he vist i les he patit també, en el sentit de que, com a docent, vols canviar dinàmiques que el propi centre no et permet canviar. I aleshores sempre acabem amb la responsabilitat del..., i la mirada pròpia del docent, del professor o professora de torn: si hi ha sort, doncs les coses poden funcionar; si no hi ha sort, doncs les coses no poden funcionar. Per això hem de tenir una mirada sistèmica, és a dir, que aquesta mirada sigui del propi sistema i no sigui individualitzada, en base a com cadascú aborda les diferents situacions dins de l'aula o dins del centre educatiu.

Per això és tan important, això, l'exemple que heu posat de «el 8 d'abril no el podem celebrar en un centre o en un altre», no? Bé, doncs un dels objectius que potser podem tenir com a comissió és que el 8 d'abril s'ha de celebrar a tot arreu. Seria un èxit, potser, no? És a dir, que no depengui d'aquesta singularitat o d'aquesta mirada individual, sinó que sigui una qüestió sistèmica.

He pres nota també de que per la majoria... –i acabo, president, que m'estic excedint–, però he pres nota també del que heu dit la majoria de la incorporació en el currículum educatiu del [#13.11] gitano, de la realitat gitana, de la tradició gitana, de la història gitana, de la cultura gitana, de la llengua. És necessari, tots ho esteu dient. Crec que és un altre dels elements que per nosaltres... Si jo us dic quina és la prioritat, doncs segurament aquest seria un dels elements que hi han de ser sí o sí. I, per últim, respecte a les dades, a nosaltres ens serveixen...

El president

Diputat...

Jordi Albert i Caballero

Ja acabo, sí. He dit que ja acabava... Un segon només, que estic abusant molt del temps. Però, respecte a les dades, són molt necessàries i molt rellevants, no? I aquí aleshores anem cap a la segregació d'aquestes dades, no?, i l'ètica de segregar o no les dades. Crec que és un altre debat que és rellevant que puguem tenir, perquè a nosaltres ens serveixen molt, no? Però, alhora, també hem de gestionar bé les dades per no generar desesperança, sinó que hem de gestionar les dades per generar l'esperança. És a dir, tenim una realitat, però transformem la realitat i tindrem i tindrem, per tant... Generem aquesta esperança per tenir una nova realitat. Ja està.

I disculpes per l'abús.

El vicepresident

Bé; gràcies, diputat Albert, gràcies. (*Rialles.*) Ara és el torn del company diputat Andrés Garcia Berrio, del Grup Parlamentari dels Comuns.

Andrés Garcia Berrio

Gràcies. Moltes gràcies per les vostres intervencions. Crec que avui ens quedem, no?, amb una primera

Fitxer 02CEEPNA12

visió de molts aspectes que podrem anar aprofundint al llarg de la comissió d'estudi. Crec que és lo important, no?, que puguem avaluar la realitat, que puguem veure

bones pràctiques que estan funcionant, i potser cal invertir més en el que ja està funcionant i explorar altres possibilitats o altres polítiques públiques amb les que caldrà innovar o explorar. Però jo crec que hi ha una part important, que és quina és la realitat, com estem intervenint i què està funcionant i com poder-ho reforçar.

En aquest sentit, sí que volia com posar una mica al centre el paper important que ha de poder tenir l'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-discriminació, que és un organisme nou, recent, des de fa tres, quatre anys, després de la Llei 19/2020. Estem en un moment en el que s'està fent una avaluació, i jo crec que en aquesta avaluació..., anem a veure el resultat. En tot cas, caldrà una actualització normativa –i tot apunta a això–, perquè després, tal com ha plantejat el representant de Fundació Secretariat Gitano, hi hagi, per fi, un reglament amb un règim sancionador clar i adequat que pugui implementar tota aquesta normativa. Jo crec que hem de veure també –hi ha una directiva a nivell europeu que obliga també a treballar– que pugui ser un organisme amb caràcter autònom.

Llavors, en aquesta progressió, jo crec que és un treball legislatiu que tindrem els propers mesos, segurament, i crec que hem de treballar de manera clara i decidida per veure de quina manera es poden introduir moltes de les qüestions que estem treballant en aquesta comissió en aquesta possible reforma normativa. De la mateixa manera que ara mateix estem treballant en un altre aspecte, no?, que té a veure amb la memòria democràtica, on jo crec que la feina, el treball en cada una de les qüestions que abordi aquest Parlament tingui una mirada específica sobre el poble gitano i sobre la població gitana.

Tornant a la qüestió de la discriminació, també una qüestió que passarà en els propers mesos és que hi hagi per fi com un informe en matèria de discriminació en l'accés a l'habitatge per racisme, en el que anem a veure de quina manera podem començar a tenir clares algunes qüestions que sabem que estan passant, perquè si ja és complicat l'accés a l'habitatge per qüestions econòmiques, a més a més, hi ha una discriminació a nivell racial i d'antigitanisme per poder-hi accedir, i, a més, no s'està actuant, des del nostre punt de vista, des del meu punt de vista, amb la contundència suficient, amb la capacitat d'investigació suficient. Ara tindrem també inspectors en matèria d'habitatge, que han de poder treballar de manera clara i

decidida per perseguir qualsevol actuació discriminatòria en aquesta matèria, i pensem que és clau.

Però és que aquesta proactivitat de l'Administració pública jo també crec que és clara, per exemple, quan s'ha detectat que, efectivament, és bastant sistemàtic que hi hagin discriminacions, per exemple, en seguretat privada en molts comerços, no?, on hi ha com un biaix... Al final, els biaixos són biaixos. És a dir, és una actuació, en moltes ocasions, que està esbiaixada per les creences de la persona en concret, però a vegades de tot el sistema, i que, evidentment, repercuteix també en protocols i maneres de funcionament d'aquesta seguretat privada. I jo crec que podem entrar-hi més en profunditat. I també hi ha biaix a nivell dels cossos policials, i per això també és important que hi hagi una proactivitat clara en aquest sentit. Jo crec que és clau exigir que no hi hagi més possibilitats de patir una identificació segons el teu perfil ètnicoracial. I, en aquest sentit, s'està treballant per implementar mesures per garantir que hi hagi una traçabilitat de les identificacions policials i que això pugui garantir que, efectivament, quan se fa una identificació es posi quin és el motiu i que, a més a més, hi hagi una notificació a les persones que estan patint aquestes identificacions i que puguem saber a quines concretes persones i grups de la població s'està sobreidentificant, perquè, evidentment, és molt important.

Jo crec que avui arribem fins aquí. Agrair-vos la intervenció. El que pugueu aprofundir ara i, sobretot, el que pugueu anar aprofundint en aquest procés que ha de ser aquest pacte.

Gràcies.

El vicepresident

Gràcies, diputat. I ara és el torn de la companya diputada Maria Pilar Castillejo, del Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Defensem la Terra. Endavant.

Maria Pilar Castillejo Medina

Sí, moltes gràcies. Aviam, intentaré ser breu. Primer agrair-vos les compareixences. Avui és la primera sessió formal, amb aquest bloc inicial, no?, que el que preteníem era doncs tenir aquesta visió global de quins són tots els punts que després, al llarg

dels eixos que hem creat amb el pla de treball, acabarem desenvolupant. Jo crec que ens heu donat molt aquesta visió global. En un primer moment, també, amb moltes dades concretes, amb aquests tres blocs ben estructurats, amb dades concretes, que veiem la importància de tenir, no?, aquesta informació, aquestes xifres per posar nom també a la situació, per posar noms concrets.

També crec que és molt important el tema aquest de polítiques concretes que cal fer efectives, com..., no? Parlaves del decret d'inclusió o del decret d'autonomia de centre, no? O sigui, nosaltres, aquest decret d'autonomia de centres, per altres raons, també és un dels decrets que ens agradaria derogar. Però és veritat que el decret d'inclusió, que és una de les coses que tots diem «oh, està molt bé»..., però que al final no serveix tenir les polítiques posades en un paper, sinó que ens cal alguna manera de que siguin efectives, de que siguin reals. Perquè l'estem perseguint des de molts àmbits, que aquesta inclusió dintre de l'escola sigui real.

I això, al final, lo que ens porta és a allò que estem sobrevolant tota l'estona, que és aquesta dimensió estructural del racisme, d'acord? Això, el que vol dir..., bé, i ho dieu, no?, el racisme no és d'ara, és un racisme que fa sis-cents anys... Des de que el poble gitano està a la península aquest racisme ja existeix contra el poble gitano. Això vol dir que estem mantenint estructures i institucions que permeten aquest racisme al llarg d'aquests sis-cents anys. I, per tant, el que hem de fer és també canviar aquestes estructures i aquest sistema, no?, aquestes administracions, que són les que al final van permetent que estigui passant durant aquest temps. I crec que una part de la feina d'aquesta comissió és aquesta, que és un procés que crec que és lent, però és que és a vegades dolorós, perquè és analitzar-nos nosaltres mateixos, però també entendre quin és el paper de les institucions, de les estructures, de tot allò que permet que es mantingui la misogínia, el sexisme, el racisme a la nostra societat. Llavors, hem d'analitzar quin és el paper de les institucions i, per tant, el paper nostre en permetre doncs la perpetuïtat d'aquest sistema, que no és el que voldríem.

I perdó, però no em puc quedar més estona, no podré escoltar les vostres rèpliques. Ja les escoltaré, en tot cas. Disculpeu-me, però... M'he esperat per poder intervenir i donar-vos les gràcies. I, bé, continuem amb el treball d'aquesta comissió.

Moltes gràcies.

El president

Moltes gràcies. Ara és el torn del Grup Parlamentari Socialistes i Units.

Susana Martínez Heredia

Gràcies, president. Bé, gràcies, Miguel, Miguel Ángel, Mari Paz, per ser avui aquí i per ser-hi sempre. Avui les dades que ens heu donat són alarmants, no?, i les repetiré perquè crec que cal tornar-les a repetir: un vuitanta-sis per cent de persones gitanes per sota el llindar de la pobresa, un vuitanta-nou per cent de pobresa infantil, un quaranta-sis per cent en situació d'extrema pobresa, una taxa d'atur del cinquanta-dos per cent de la població gitana, un seixanta per cent les dones, un quaranta-set per cent de persones autònomes. Per això es dediquen a la venda ambulat, no?, no poden accedir al mercat laboral, llavors és una economia també de subsistència a través de la venda ambulat. Bé, són dades que ens criden a l'acció. Alguna cosa no s'ha fet prou bé des de les institucions, i cal una resposta de país.

I hem de deixar ben clar també que cultura gitana no és sinònim de cultura de la pobresa. Perpetuar i normalitzar aquesta situació d'un poble essencial de Catalunya no només ens empobreix com a societat, sinó que ens redueix i ens condemna a viure en situacions que no són dignes, no?, a moltíssimes persones gitanes. I tot i encara l'antigitanisme intenta fer-nos creure que els gitanos i gitanes escollim viure en aquesta situació d'exclusió social, en la marginalitat, per qüestions culturals, no? I també volem fer un èmfasi i remarcar-ho –que també ho reflecteixen les vostres aportacions aquí avui–, que no és una elecció del poble gitano viure en aquestes condicions.

Per tant, l'antigitanisme utilitza aquests discursos simplistes per retroalimentar el discurs d'odi amb l'objectiu de culpabilitzar-nos, de no ser capaços de sortir d'aquesta situació en la que vivim cada dia, no? Sovint se'ns [09:56] que no hem sigut capaços d'assolir els mateixos nivells d'èxit educatiu que el conjunt de la societat, però poques vegades s'explica que hem començat a tenir els mateixos drets anys més tard, no?, concretament fa menys de cinquanta anys. Per tant, no ens podem oblidar d'aquest factor i no podem exigir estar en el mateix nivell en

determinats aspectes –parlem concretament de l'educació–, quan no hem tingut els mateixos recursos al mateix temps que el conjunt de la societat, no?

I aquí és on juguen un paper imprescindible les institucions i les polítiques públiques, per revertir, precisament, aquesta situació i trencar amb aquesta transmissió intergeneracional de la pobresa. El Miguel Ángel ens ha parlat de les escoles segregades, no?, on hi ha també un percentatge molt important de persones gitanes. I aquí és on aquesta situació de pobresa retroalimenta la segregació habitacional, vivint en marcs perifèrics i alhora, un altre cop, es retroalimenta la segregació educativa, no?

Per tant, també heu ressaltat la importància de que s'expliqui la història i la cultura gitanes dins del currículum educatiu. Penso que tenim un marc estatal que és favorable, no? Ara s'ha de veure com s'estudia aquesta implementació des de les autonomies. És una reivindicació que porta molt temps també dins del món associatiu i, per tant, penso que també és bo que avui, en aquesta comissió, no?, inaugural amb les entitats o hàgiu també comentat.

Les dades, en resum, que heu explicat ens treuen els colors com a societat. Però, dins de tot això, també, d'aquesta crua realitat, hi ha esperança, perquè, malgrat aquesta situació, hem arribat fins aquí amb els pocs recursos que hem tingut, no?, al nostre abast. I hi ha esperança perquè tots els que estem aquí en aquesta cambra també compartim aquest desig de revertir aquesta realitat.

I també és important, penso, remarcar que moltes vegades, quan un nen o nena gitano o gitana arriba a finalitzar el seu èxit educatiu, no?, o a tenir una professió que és la que realment desitjava, moltes vegades el veiem com alguna cosa excepcional, no? Potser el que ha sigut excepcional són les oportunitats que ha tingut, i això és lo que hem de multiplicar a la societat perquè hi hagi..., i per multiplicar també aquest èxit del conjunt de la societat.

Per acabar, volia preguntar-vos... Ja que em consta que esteu treballant en els diferents grups de treball en l'elaboració de l'estratègia catalana del poble gitano 2026-2040, us pregunto com creieu que s'hauria de coordinar amb aquesta estratègia per tal de no duplicar esforços, però sí multiplicar-ne l'impacte.

I, per altre costat, també us pregunto... Perquè ens han fet creure moltes vegades que per accedir al món laboral calia tenir formació, no?, la que no tenien les nostres àvies, però què passa amb els gitanos i gitanes –sí, perdó, Andrés, que m'estic excedint– que han pogut finalitzar els seus estudis amb molt d'esforç? Com els inclou el mercat laboral? Si la seva formació està devaluada o no. I el resum de totes les intervencions... –acabo, sí–

El president

Diputada...

Susana Martínez Heredia

...seria només que el que està demanant el poble gitano avui aquí és retornar al lloc que li correspon al poble gitano, i el lloc és aquell que hi estaria de forma natural si no hagués existit aquest antigitanisme històric estructural.

Moltes gràcies. I perdoneu.

Agustí Colomines i Companys

President, podria demanar una cosa perquè me la poguessin contestar que m'he deixat abans?

El president

Sí, sí, cap problema.

Agustí Colomines i Companys

No, no, només volia preguntar si de veritat em diu que es tornen diners dels ajuts destinats al poble romaní. És a dir, ha dit això exactament?, que es tornen diners de les subvencions? (*Veus de fons.*) No, no, és que vull que m'ho aclareixi bé, perquè em sembla bastant increïble. No, no perquè no m'ho cregui, eh?, sinó perquè em sembla extraordinari que tinguem una administració tan absolutament ineficient.

El president

D'acord. La pregunta queda dita. Simplement faré una reflexió de cara al futur, de cara a la comissió. Soc bastant flexible amb els tempos, però a partir del minut seré implacable a partir d'ara –espero que no faci falta. No va tant per vosaltres, sinó pels meus companys diputats i diputades. Llavors, teniu cinc minuts per contestar a les

preguntes o consideracions que us han realitzat. I, llavors, en primer lloc tens el torn tu, Miguel Jiménez.

Miguel Jiménez Martínez (representant de la Fundació Secretariat Gitano)

Bé; primer de tot, contestant al diputat de Junts, nosaltres considerem que són importants, molt importants, les dades.

Fitxer 02CEEPNA13

Per això he comentat els informes que hem realitzat en col·laboració amb altres organismes, com el ministeri. Més que res perquè és una forma de conèixer la realitat catalana, dels gitanos catalans, i gitanes. Perquè això després es materialitza en polítiques públiques, i és molt important. Però crec que és important tenir aquest debat, no?, que abans comentàvem, perquè hem d'entendre que la població gitana, la nostra història ve de la persecució, antigitanisme i discriminació, que arriba fins ara, fins als dies d'avui. Llavors, també heu d'entendre que qualsevol cosa que sigui identificar-se com a gitanos a nivell oficial pot generar desconfiances i pors. Per què? Perquè potser ara mateix podem tenir un bon clima, podem entendre les dades per millorar la situació, però podem també agafar les dades per justament el contrari. Llavors, crec que és important tenir aquestes dades, però amb calma i sobretot comptant amb la població gitana.

Jo, respecte al que has comentat del pacte, personalment, eh?, considero que sí que és important, òbviament, engegar aquest pacte, construir aquest pacte amb les tres pes, com he dit anteriorment, perquè l'antigitanisme no és una opinió, és un fet, i per canviar aquest fet hi ha d'haver uns mecanismes que lluiten contra ell.

I contestant les preguntes de la Susana, jo crec que és important que a nivell de coordinació, l'estratègia catalana..., òbviament, no duplicar, perquè ja estem en molts llocs, però que hi hagi transversalitat entre departaments, que sigui fàcil, no?, que a vegades..., que participin el Departament d'Educació i el departament d'ocupació, que estiguin tots els departaments implicats perquè d'aquesta manera pugui sortir i no causem duplicitats.

I, després, el que has comentat de què passa amb aquests gitano i gitanes que estan estudiant, considero que accions afirmatives, no?, accions afirmatives que ajudin que aquests gitano i gitanes puguin estar en llocs de feina, ja no... Primer de tot, perquè hem de veure les dades, no? Ja no partim de la mateixa igualtat d'oportunitats. Llavors, per arribar a la mateixa igualtat d'oportunitats calen aquestes accions afirmatives. Llavors, ja és l'efecte que genera al poble gitano; que el teu cosí, que la teva germana arribin a aquests llocs de treball genera doncs, ostres, un referent, una altra visió, unes altres oportunitats. Que si aquesta persona acaba estudiant i acaba, amb tot el respecte, en llocs de treball que no fa falta aquesta titulació, possiblement veus..., els comentaris seran: «Veus? Per a què ha estudiat? No li ha estat útil.»

I, bé, crec que amb això ja he respost les preguntes.

Gràcies.

El president

Gràcies. Ara és el torn de Miguel Ángel Franconetti.

Miguel Ángel Franconetti Andrade (representant de la Fundació Pere Closa)

Bé; hi ha diferents aspectes. Jo primer vull agrair... –deu segons–, agraïments als docents, als directors de centre i sobretot als polítics que ens han fet arribar fins aquí. Jo tinc cinquanta-tres anys, no tinc l'edat dels nostres grans, però vaig començar molt jovenet al barri de Sant Cosme, molt molt molt jovenet. I si avui estic assegut aquí és gràcies a gent que va confiar en mi i a gent que em va renyar un dia i a gent que em va dir: «Por aquí no, por aquí sí.» I les coses s'han de fer en aquesta estima. No se quiere lo que no se conoce. Trenta segons.

La radiografia està molt bé, la necessitem. L'últim estudi de població gitana es va fer el 2002, com un encàrrec per poder elaborar el primer pla integral del poble gitano, que es va fer el 2005. Per tant, portem gairebé vint anys –més de vint anys– sense una radiografia de com està la situació del poble gitano a Catalunya. Evidentment, hem fet articles, fem tal, tal, tal, tal... Espurnes d'aquesta gran flama, no?, d'aquesta gran llar que és el poble gitano a Catalunya.

Hem de garantir la representació política. Pero es que... ¿Cómo? Si es que no llegamos. Si es que un consell d'infants d'un barri concret en un poble perdut a qualsevol província no garanteix l'accés dels nostres nens i nenes al consell escolar, perquè són gitanos. Si no parlen català no poden anar a l'ajuntament, si no venen a l'escola no poden anar al consell escolar, si no es porten bé no... Per tant, no podem garantir la representació política si no ensenyem als nostres nens quins són els seus drets, els seus deures i com exercir-los. L'escola, novament, és el motor per poder impulsar la millora de la participació en els processos, en la presa de decisió de la seva comunitat, d'allò que els envolta.

La mirada sistèmica, benvolgut diputat, mirada sistèmica. Como dice, bueno..., companys, perquè al final estem asseguts a totes les taules; tots els que estem aquí estem en les mateixes taules..., en una, en otra, en otra, en otra y tal cual, ¿no? Hola, Jaume. No? Perdoni.

Agustí Colomines i Companys

Yo me he sumado hace poco, ¿eh?

Miguel Ángel Franconetti Andrade (representant de la Fundació Pere Closa)

Ya, ya. Bueno, pero ya nos conocemos, ¿no? Van cambiando los *políticos*... Estás en la bancada de la política; t'hauries de posar a la bancada del tercer sector, perquè ja tu ets com una cosí nostre adoptat, no? Llavors, hem de...

La mirada sistèmica. Perdona. De lo genèric hem d'anar a lo concret i de lo concret a lo singular. Però hem de ser valents, perquè si no..., el decret... No està la companya, però, si no, alguna persona pot dir: «El decret d'autonomia de centre em diu això.» Bé. Torno a agrair la bona voluntat de molts mestres i professors que ajuden molt, moltíssim, els nostres nens i nenes a poder assolir continguts, a poder ser millors ciutadans, a tenir una millor representativitat. Tenim gent molt potent als barris. I, malauradament, cada any, en els centres de màxima complexitat de Catalunya, la meitat de la plantilla marxa. No es pot construir un vincle amb un nano, amb una nena, si no tens una estabilitat laboral, per molts decrets, per molts sindicats... Si estem parlant d'una situació molt compromesa, que és la segregació escolar, l'èxit educatiu de l'alumnat gitano, als centres de màxima complexitat no poden tenir aquest flux de plantilles.

L'Oficina d'Igualtat de Tracte. Discriminació en l'accés a l'habitatge. Hòstia, nen! Perdó –no pots dir això, no?, no es pot dir. S'han de fer informes, però, malauradament, es torna a demanar a la societat civil, al ciutadà, a qui sigui, que denunciï el maltractament institucional, i no hi ha agents dintre del sistema que puguin ser els propis fiscalitzadors d'aquest maltractament. Lo puedo decir más claro, si quieren: es el propio sistema quien perpetúa este maltrato, no poniendo filtros o agentes que fiscalicen como actúa el propio sistema a través de sus funcionarios o de las personas que hacen la atención en *finestreta*.

I l'últim –me he pasado nueve segundos–, els joves. L'acreditació de competències és molt difícil. Yo soy empático, yo soy simpático, yo soy..., pero me lo tiene que certificar *un altre*. Si jo tinc un títol és el que em certifica, però no hi ha clàusules socials perquè jo pugui accedir-hi. Tenim, malauradament –malauradament, diputada–, que tots els joves gitanos en estudis, tots, aboquen a una mateixa tendència: lo social. Per què? No tenim joves científics, no tenim joves metges, no tenim joves infermeres, no tenim joves que no economistes que puguin estar en una consultora, en «la Caixa», no tenim... I per què tenim educadors? Per què tenim integradors socials? Per què tenim mestres? Per què tenim auxiliars de TEI? Per què tenim aquestes orientacions laborals?

I l'últim. Els retorns dels diners és una qüestió de projectes i programes polítics, senyor diputat de Junts. Malauradament, des de fa vuit, deu anys, al tema de la Garantia Juvenil no es va poder exhaurir la partida pressupostària i es van tornar diners a Europa. La Garantia Infantil, s'han tornat diners. I, al final, es tornen diners perquè els plans que han de posar-se en marxa, la maquinària administrativa es menja, pròpiament, gent com un director general o... I no és, malauradament, peixet per tothom, sinó que si tenim una necessitat amb relació a la millora de l'accés a l'ocupació del jovent gitano, el que haurien de posar són més mecanismes, més serveis, més dispositius als ajuntaments per poder garantir que aquests joves no comencin un curs, sinó que estiguin preparats i puguin acreditar les seves competències per poder accedir al món laboral. Nos falta el paso previo, no el final. Per tant, es tornen diners perquè ningú treballa..., o ningú ens dona les garanties de poder tenir estabilitat en els nostres serveis i recursos, perquè el volum de joves que tenim és molt gran a diferents indrets de Catalunya, però no els podem traslladar a

la finestreta del SOC, per exemple, o a la porta d'entrada d'una empresa. No diré nombres, pero está. Espero haver-l'hi respost.

Gràcies.

El president

Gràcies. I ara és el torn de María Paz Anderson Madariaga.

María Paz Anderson Madariaga (representant de Drom Kotar Mestipen)

Sí; nosaltres, com a entitat, com a associació gitana de dones, tenim clares coses que heu dit vosaltres –posaré una mica juntes les aportacions– que creiem que són molt importants. Quan parlem, no?, Agustí, de compromís, d'acords reals, jo crec que per això estem tots aquí. Tots nosaltres i vosaltres representem entitats. Darrere nostre, com a entitat, hi són centenars de dones gitanes que estan aportant, que estan participant i que el que volen és que les seves veus, les seves necessitats, però també les seves propostes de solució arribin a compromisos reals. Jo crec que això és un compromís que hem de tenir i una intenció, no?, com un pacte de *lograr*.

I estem d'acord, Jordi, en que... –això és molt Drom–, de que creiem que és important veure què està funcionant i, a partir d'aquí, què... Malauradament, aquesta radiografia, sense dades molt específiques..., però és que ja les tenim, les dades *están ahí*, les experiències de vida de les persones que estan *ahí*. I hi ha accions que ja estan millorant això. I creiem que s'ha de partir d'aquí. Com pot ser, no?, que tota aquesta experiència que tenim les entitats i que aporten i que traiem de les veus de les participants arribi a que no es dupliquin.

Els espais de participació, les entitats, la nostra entitat, totes són persones voluntàries. L'equip contractat és molt petit i, doncs, si hem de duplicar seria el pla integral aquí a l'ajuntament, no? Està també el Consell de l'Ajuntament de Barcelona. Estem parlant fins dels mateixos objectius, la mateixa il·lusió de transformar, i, en canvi, estem fent-lo a tres bandes, no?, i creiem que això és un desafiament molt bonic i molt important que pot tenir, no?, Catalunya en aquest pacte, de com potenciem aquests espais de participació per donar veu i perquè la gent realment hi pugui participar i que senti que aquesta participació arriba enlloc. Perquè, si no, a

vegades queda la sensació de que estàs, potser, no aprofitant de la millor manera aquestes possibilitats.

I el que nosaltres hem comprovat, no? –als que preguntaven què seria l'essencial, que preguntava el Jordi què seria l'essencial– és que quan els equips directius de les escoles i els claustres es formen i implementen les millors pràctiques, aquelles que garanteixin els millors resultats acadèmics i una convivència positiva als centres, els centres canvien i la comunitat respon i les famílies volen millorar, i millora l'empleabilitat i millora la convivència. Doncs creiem que tot això genera també espais lliures de l'antigitanisme i creiem que això és un desafiament que hem de... Aquestes pràctiques ja es posen en pràctica, ja existeixen. La Comunitat Europea ha invertit moltíssim en que es facin aquestes investigacions, i creiem que el mateix hauria de passar a l'Administració. Que, el que dieu –ho deies també, no?–, no pot ser que hi hagi codis, hi hagi protocols, hi hagi intencions..., en totes les administracions hi ha codis d'actuació, però l'antigitanisme està al dia a dia. Per tant, hauria d'haver-hi formacions específiques perquè el personal que atén

Fitxer 02CEEPNA14

persones tingui clar que no és possible, no és una elecció personal, l'antigitanisme. S'ha de garantir el tracte basat en el respecte i tenint en compte aquestes diferències culturals. I això no ha de ser una opció personal, sinó una cosa que l'Administració pugui garantir.

Moltes gràcies.

El president

Doncs moltes gràcies. Hauríem acabat per avui aquesta compareixença. I, simplement per acabar, també agrair la presència del director general d'Acció Cívica i Comunitària, Jaume Romero. Crec que és una bona pràctica aquesta interacció entre el Parlament, però també l'acció de govern, i que es puguin escoltar aquestes compareixences. I, res, el que ja s'ha dit, moltes gràcies, ha estat un dia llarg per tot el que hem fet avui per iniciar aquestes sessions. I, res, ens veiem... Aviat tindrem

una planificació clara de properes dates, que ara, els diputats, si podem tancar-ne un parell en un moment amb el lletrat... I, res, aviat tindrem les noves convocatòries.

Gràcies.

La sessió s'aixeca a...

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT